

EPLÉNY KÖZSÉG KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

Helyzetfeltárás (EGYEZTETÉSI ANYAG)

**KÉSZÜLT
EPLÉNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
MEGBÍZÁSÁBÓL**

2005. SZEPTEMBER

EPLÉNY / BUDAPEST

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	4
1.1. A MUNKA HÁTTERE	5
1.2. IRODALOMJEGYZÉK.....	7
2. HELYZETFELTÁRÁS	8
2.1. TERVI KÖRNYEZET.....	9
2.1.1. Nemzeti Környezetvédelmi Program II. (2003-2008.).....	9
2.1.2. Veszprém megye környezetvédelmi programja.....	17
2.1.3. Veszprém megye Rendezési Terve	17
2.1.4. Veszprém megye Hulladékgazdálkodási Terve	19
2.1.5. Veszprém megye és kistérségei stratégiai programja.....	21
2.1.6. Bakonyi Önkormányzatok Szövetsége társadalmi-gazdasági operatív fejlesztési programja	24
2.2. A TERÜLET BEMUTATÁSA	25
2.2.1. A település elhelyezkedése, közlekedési kapcsolatok.....	25
2.2.2. A település múltja, története.....	26
2.2.3. A település statisztikai adatainak összesítése (KSH – 2003.)	27
2.2.4. Térségi kapcsolatok	29
2.2.5. Lakosság, demográfia.....	30
2.2.6. Természetföldrajzi adottságok	31
2.2.6.1. Fekvés, domborzati viszonyok.....	31
2.2.6.2. Földtani viszonyok	31
2.2.6.3. Talajtani áttekintés	31
2.2.6.4. Éghajlat.....	32
2.3. TERÜLETFELHASZNÁLÁS	33
2.3.1. Területhasználati megoszlás	33
2.3.2. Úthálózat	34
2.4. VÍZGAZDÁLKODÁS	36
2.4.1. Vízrajz, felszíni vízhasználat	36
2.4.1.1. Felszíni vizek, árvízvédelem.....	36
2.4.1.2. Felszíni vízhasználat.....	37
2.4.1.3. Csapadékcsatorna-hálózat.....	37
2.4.2. Felszín alatti vizek, felszín alatti vízhasználat.....	39
2.4.2.1. Talaj- és rétegvizek	39
2.4.2.2. Ivóvízellátás	39
2.4.2.3. Egyéb vízhasználatok.....	40
2.4.3. Potenciális szennyezőforrások	40
2.4.3.1. Állattartás	41
2.4.3.2. Növénytermesztés.....	42

2.4.3.3.	<i>Erdőgazdálkodás</i>	42
2.4.3.4.	<i>Maradandó talajszennyezések</i>	42
2.4.3.5.	<i>Ipari tevékenység</i>	42
2.5.	HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	43
2.5.1.	Kommunális folyékony hulladékkezelés	43
2.5.2.	Kommunális szilárd hulladék	46
2.5.3.	Veszélyes hulladékok, döngkút	47
2.5.4.	Hulladékkezeléssel kapcsolatos problémák	47
2.6.	LEVEGŐMINŐSÉG	48
2.6.1.	Levegővédelmi besorolás	48
2.6.2.	Szálló por okozta szennyezés	48
2.6.3.	Közlekedési forgalom légszennyezése	48
2.6.4.	Szagproblémák	49
2.6.5.	Fűtési eredetű légszennyezés	49
2.6.6.	Ipari légszennyezés	50
2.6.7.	Allergén növények elterjedtsége	50
2.7.	ENERGIAGAZDÁLKODÁS	50
2.8.	ZAJ- ÉS REZGÉSVÉDELEM	51
2.8.1.	Közlekedési eredetű zajterhelés	51
2.8.2.	Üzemi és vendéglátó-ipari zajforrások	51
2.9.	TERMÉSZETI KÖRNYEZET ÉS ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK	51
2.9.1.	Növény- és állatvilág	51
2.9.2.	Természetvédelmi szempontból értékes területek	52
2.9.2.1.	<i>Országos védelem alatt álló területek</i>	53
2.9.2.2.	<i>ÉTT (Érzékeny Természeti Területek)</i>	53
2.9.2.3.	<i>Természeti területek</i>	53
2.9.2.4.	<i>Ökológiai hálózat</i>	54
2.9.2.5.	<i>NATURA 2000 területek</i>	54
2.9.2.6.	<i>Egyedi tájértékek</i>	54
2.9.2.7.	<i>Települési zöldfelületek</i>	55
2.9.3.	Tájsebek, kutatófúrások	56
2.9.4.	Kultúrtörténeti és építészeti értékek	57
2.10.	KÖRNYEZETI NEVELÉS, OKTATÁS, KÉPZÉS	58
2.10.1.	Iskolai környezeti nevelés	58
2.10.2.	Iskolán kívüli környezeti nevelés, civil szervezetek	58
3.	ÉRTÉKELÉS	59
3.1.	ERŐSSÉGEK	60
3.2.	GYENGESÉGEK	61
3.3.	LEHETŐSÉGEK	61
3.4.	VESZÉLYEK	62

4. MELLÉKLETEK.....	64
4.1. HATÁLYOS JOGSZABÁLYOK.....	65
4.1.1. Vízgazdálkodás (72/1996. Kormány rendelet)	66
4.1.2. Természetvédelem (1996 évi. LIII. törvény).....	67
4.1.3. Környezetvédelem (1995 évi LIII. törvény).....	67
4.1.4. Hulladékgazdálkodás (2000. XLIII. törvény)	67
4.1.5. További fontos jogszabályok	68
4.2. A TELEPÜLÉS ÁTTEKINTŐ TÉRKÉPE	72
4.3. A KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG ADATSZOLGÁLTATÁSA.....	73
4.4. A KÖRNYEZETVÉDELMI FELÜGYELŐSÉG ADATSZOLGÁLTATÁSA	74
4.5. SZÓSZEDET	75

1. BEVEZETÉS

1.1. A MUNKA HÁTTERE

A környezetvédelmi programok készítését az 1995. évi LIII. sz. Környezetvédelmi Törvény 46.§-a kötelezően előírja. A tartalmi követelményeket ugyanezen törvény 47.§-a rögzíti. Az alábbi dokumentum a Központi Alap Célelőirányzat támogatásával készült el, amelynek odaítéléséről **2005. január 10-én** döntött a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium. A környezetvédelmi program célja, hogy felmérje a térség környezeti állapotát, meghatározza a környezeti veszélyeztetettség csökkentésének, a környezet minőség javításának programjait.

Az állapotfeltárás elkészítése során a legfontosabb információkat a Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, a Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, a Körzeti Földhivatal, a kistérségi iroda, valamint a település önkormányzata szolgáltatta. A munka során hangsúlyt kapott az önkormányzat, illetve a térség munkatársaival folytatott megbeszélés.

A település környezetvédelmi programjának helyzetfeltáró részét **2005. májusában** készítettük el. Ebben feltártuk a település:

- regionális kapcsolatait,
- általános természetföldrajzi adottságait,
- területhasználati jellemzőit,
- vízgazdálkodási adottságait,
- hulladékgazdálkodási jellemzőit,
- levegőminőségi jellemzőit,
- zaj- és rezgésvédelmi jellemzőit
- védett területeinek és zöldfelületeinek jellemzőit.

A helyzetfeltárásból kapott eredményeket egy értékelésben összegeztük és megállapítottuk a település környezeti prioritásait, összhangban a 2003-2008-as időszakra szóló, 2003. decemberében elfogadott második országos Nemzeti Környezetvédelmi Programmal. A helyzetfeltáró munkarészről a település vezetőivel **2005. augusztusában** egyeztetést tartottunk, melynek során kiegészítésre kerültek a helyzetfeltáró rész egyes fejezetei. A módosított helyzetfeltáró és értékelő munkarészek eredményeképpen állítottuk össze a település környezetvédelmi akcióprogramjait, melyeknek célja alapvetően kettős:

- előkészítik a települési szintű környezetvédelmi célú projekteket,
- megalapozzák a megvalósulást biztosító további pályázatokon való eredményes részvételt.

A program, és az egyes programelemek kidolgozásakor az elsődleges cél az volt, hogy a helyzetfeltárás során feltárt problémákra valóban megoldást jelentő lehetőségeket mutassunk be, jól áttekinthető, és mindenekelőtt használható formában. A programelemek csoportosítása a következő:

- talaj- és talajvízvédelem,
- hulladékgazdálkodás,
- szennyvíztisztítás és -elhelyezés,
- levegőminőség javítása,

- energiagazdálkodás,
- zaj- és rezgésvédelem,
- a természeti környezet megőrzése,
- szemléletformálás.

Az egyes programelemek bemutatása egységes szerkezet szerint történik, az alábbi pontok szerint:

- cél,
- leírás,
- operatív lépések,
- monitoring,
- szervezet,
- ütemezés.

Az ütemezést minden programelem esetében egy táblázat mutatja be, amely negyedéves felosztásban ábrázolja az egyes operatív lépések időigényét, illetve az azokhoz rendelhető forrásigényt, és a forráslehetőségeket. Az ütemezéshez megadott időszak gyakran lényegesen több mint program ütemterve által kitöltött idő. Ez a ráhagyás azért szerepel a programban, hogy a munka felhasználói a kalkulálttól eltérő lehetőségeik szerint (pl.: anyagi és szellemi kapacitás) átütemezhessék az adott programot.

Felhívjuk a környezetvédelmi programot használók figyelmét, hogy az abban szereplő adatok és információk a **2005. májusi helyzetet**, illetve az akkor fellelhető, rendelkezésre álló adatokat tükrözik. A dokumentum hosszú távon csak az adatok rendszeres frissítésével, a megvalósult fejlesztések figyelembe vételével, illetve új beavatkozási igények feltárásával tartható karban. Ugyancsak felhívjuk a települési döntéshozók figyelmét arra, hogy az egyes javasolt fejlesztéseknél jelzett támogatási források meghatározásánál elsősorban a 2005-ös támogatásokra támaszkodtunk.

A program készítésében a DHV Magyarország Kft. munkatársai vettek részt.

Az elkészült munka témavezetője:

Deme Lóránt igazgató, MBA közgazdász

A helyszíni bejárásokat végezte és a dokumentációt összeállította:

Munkácsi Zsolt vezető tanácsadó

1.2. IRODALOMJEGYZÉK

A környezetvédelmi program elkészítéséhez felhasznált adatok:

A Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság adatai (VIZIG - 2005.):

1. Talajvízszint adatok
2. Vízhasználati adatok (tározók, öntözések)
3. Felszíni vizek vízrendezési adatai
4. Ivó- és szennyvízmennyiségi adatok
5. Általános talaj és felszíni víz adatok

A Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adatai (KTVFE - 2005.):

1. Levegőszennyezési adatok
2. Felszíni víz vízminőségi adatok (törzshálózati adatok)
3. Települési hulladéklerakók adatai
4. Kutak vízvizsgálati adatai
5. Potenciális felszín alatti víz-, és talajszennyező források
6. Szennyvíztisztító telepek
7. Adatok a keletkező veszélyes hulladékokról

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park adatai (2005):

1. Térinformatikai információk a településen található védelem alatt álló területekről

A program elkészítéséhez felhasznált tervek:

1. Veszprém megye Rendezési Terve, VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Kht., (2004.)
2. Veszprém megye Hulladékgazdálkodási Terve, Progressio Mérnöki Iroda Kft., (2004.)
3. Közép-Dunántúli Régió Környezetvédelmi Infrastrukturális Program
4. Veszprém megye Környezetvédelmi Programja, Környezetgazdálkodási Intézet, (2000.)
5. Veszprém megye és kistérségei stratégiai programja: Veszprémi Egyetem, (2001. november)
6. Veszprém Megye Turisztikai Konceptiója: Veszprémi Egyetem Turizmus Tanszék, (2003. január)

Egyéb felhasznált szakirodalom:

1. Magyarország Kistájainak Katasztere, dr. Somogyi Sándor (szerk.), MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, 1990.
2. Veszprém Megye Statisztikai Évkönyve 2003, KSH, 2004.
3. 2002. évi országos közúti forgalomszámlálás adatai - Állami Közúti Műszaki és Információs Közhasznú Társaság - 2003. május
4. Földhivatali Információs Rendszer adatbázisa (<http://www.takarnet.hu>) - 2005. május
5. www.epleny.hu

2. HELYZETFELTÁRÁS

2.1. TERVI KÖRNYEZET

Eplény község környezeti állapotának, a környezetvédelem szempontjából fontosabb jellemzőinek bemutatása és értékelése előtt a települési környezetvédelmi program készítését meghatározó felsőbb szintű környezetvédelmi, területfejlesztési, területrendezési tervek főbb célkitűzéseinek, prioritásainak és a bennük szereplő települési szintre így, Eplényre is vonatkozó megállapításainak bemutatására kerül sor.

A vizsgálat alá vont tervek a következők:

Nemzeti tervek:

Nemzeti Fejlesztési Terv

Nemzeti Környezetvédelmi Program II. (2003-2008)

Regionális tervek:

Közép-Dunántúli Régió Környezetvédelmi, Infrastrukturális Program

Közép-Dunántúli Régió Hulladékgazdálkodási Terve

Megyei tervek:

Veszprém megye és kistérségei stratégiai programja

Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja

Veszprém Megyei Fejlesztési Terve

Veszprém Megye Területrendezési Terve

Települési tervek:

Településfejlesztési Konceptió

Településrendezési Terv (készítette: Pannonterv, 2004)

Hulladékgazdálkodási Terv (hivatalosan még nem elfogadott)

2.1.1. Nemzeti Környezetvédelmi Program II. (2003-2008.)

Az alábbiakban a tavaly decemberben elfogadott II. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. ajánlásait mutatjuk be.

Ajánlások a levegővédelem területén

3.2. Éghajlatváltozási akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 56. old.)

Ennek az akcióprogramnak az elsődleges célkitűzése a hazai gazdasági tevékenységekből eredő kibocsátások szabályozása, illetve csökkentése. Az akcióprogram az üvegházhatású gázok kibocsátásának, a globális légszennyezéshez való hozzájárulásnak a csökkentését, s egyúttal a lokális, regionális levegőminőség javítását célozza, emellett hozzájárul a környezetbarát fogyasztási szokások elterjesztéséhez, valamint a települési környezetminőség javításához is.

Ajánlások a levegő minőségének védelme érdekében:

3.2.1. Az energiagazdálkodási tevékenységekből eredő légköri kibocsátások csökkentésének előmozdítása

a) Az energia előállításának, átalakításának és szállításának korszerűsítése,

b) Fogyasztó-oldali energiatakarékosság és energiahatékonyság javítása,

3.2.2. Megújuló energiahordozók hasznosításával kapcsolatos technológiák fejlesztése és elterjesztése (beruházási támogatással)

a) Alternatív üzemanyag alkalmazása,

c) Egyéb biomassza-hasznosítás, a helyi célokra jelenleg használt gáz tüzelőanyag kiváltása helyi biomassza felhasználással, valamint párhuzamos fűtési rendszerek kialakítása,

d) Nap- és szélenergia, valamint geotermikus energia alkalmazása,

3.2.4. Az üvegházhatású gázok mezőgazdasági és hulladék eredetű kibocsátásának mérséklése, valamint a szén-dioxid nyelő-kapacitások erősítésével

a) Állattartásból és növénytermesztésből származó metánkibocsátás mérséklése

b) Az energetikai célú és a megkötési potenciál növelésére irányuló növénytermesztés támogatása

3.2.6. Kutatásfejlesztés, horizontális intézkedések

b) Szemléletformálás, tájékoztatás (technológiaváltási, fogyasztási szokásokkal kapcsolatos feladatok) tájékoztatási és információs rendszerek fejlesztésére irányuló oktatási, nevelési és szemléletformálási feladatok

3.3. Környezetegészségügyi és élelmiszerbiztonsági akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 57. old.)

Az egészségre káros anyagok 20%-a levegővel, 10%-a vízzel, 70%-a élelmiszerrel jut a szervezetünkbe. Az elmúlt években az ipari termelés visszaszorulása, a háztartások fűtőkorszerűsítése eredményeként a fűtési eredetű ipari és lakossági kibocsátások jelentősen csökkentek, a közlekedési eredetű szennyezés mértékében viszont növekedés tapasztalható. A légzőszervi megbetegedések kialakulásában fontos szerepet játszanak a biológiai allergének is. Az allergiás megbetegedések gyakorisága évről évre emelkedik, a **legsúlyosabb problémát a parlagfű pollenje okozza.**

További ajánlások a levegő minőségének védelme érdekében:

3.3.1. A kültéri és beltéri levegőminőség okozta egészségügyi kockázatok mérséklése

a) A levegőszennyező anyagok emberre gyakorolt hatásainak elemzése és értékelése; a klímaváltozás egészségi hatásainak vizsgálata; a szmogriadó feltételeinek megteremtése; a biológiai allergének csökkentésének környezetbarát megoldása,

3.4. Városi környezetminőség akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 61. old.)

Az akcióprogram átfogó céljai:

- a közlekedési eredetű településkörnyezeti problémák mérséklése;
- településszerkezet, -fejlesztés, -rendezés környezeti szempontból is megfelelő alakulásának elősegítése és a korábbi hibákból eredő környezeti problémák csökkentése;
- a belterületi vízrendezés helyzetének javítása;
- a zöldterületek védelme, arányuk növelése, állapotuk javítása;
- az épített környezeti elemek, az épített és régészeti kulturális örökség megfelelő állapotának biztosítása.

Ajánlások a vizek védelme területén

3.7. Vizeink védelme és fenntartható használata akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 70. old.)

Az akcióprogram átfogó céljai:

- a Víz Keretirányelv ütemezett hazai feladatainak időarányos végrehajtása;
- az üzemelő és távlati vízbázisok, valamint a kiemelt vízvédelmi területek védelme;

- az ésszerű vízhasználat és a szennyezés-csökkentő technológiák széles körű elterjesztése;
- a települési szennyvíz kezelésének fejlesztése, figyelembe véve a település sajátosságait (pl. méret, gazdaságos csatornázhatóság);
- a kommunális szennyvíziszapok hasznosítási arányának növelése;
- a felszín alatti vízkészletet veszélyeztető környezetkárosodások felszámolása;
- diffúz (nem pontszerű) szennyezések csökkentése (átfogó tárcaközi és a környezeti elemeket átfogó programokkal).

Ajánlások a település vizeinek védelme érdekében:

3.7.2. Felszíni vizek vízgyűjtő szemléletű vízminőség-védelmének fejlesztése

a) Települések szennyvízelvezetésének és -tisztításának fejlesztése, amely kiterjed a meglévő csatornahálózatra kapcsolt lakások számának növelésére, a Nemzeti Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program ütemezett feladatainak végrehajtására, az iszapkezelési technikák és ártalommentes elhelyezés szabályozására és fejlesztésére, a szennyvizek természetközeli tisztításának és helyben tartásának fejlesztésére, valamint a környezetkímélő egyedi szennyvíztisztítási/elhelyezési kísérleti-műhelyek támogatására,

3.7.4. Felszín alatti vizek vízgyűjtő szemléletű minőségi védelmének fejlesztése

b) Felszín alatti vizeket veszélyeztető szennyezőforrások (pl. üzemek kívüli, ellenőrizetlen kutak, kockázatos anyagok kibocsátásával járó ipari, mezőgazdasági, szolgáltatói tevékenységek, mezőgazdasági eredetű nitrát-terhelések) szennyező hatásának csökkentése,

3.7.5. Az ésszerű vízhasználat és szennyezés-csökkentő technológiák hazai gyakorlatának bővítése

a) Racionalizált vízhasználat széles körű elterjesztése,

3.7.6. Horizontális intézkedések

e) Tájékoztatás és szemléletformálás,

Ajánlások a föld védelme területén

3.6. Vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat akcióprogramja (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 67. old.)

Kiemelt cél Magyarország egyik legfőbb természeti értékének, feltételesen megújuló természeti erőforrásának, a termőföldnek a védelme és termőképességének megőrzése. Fejleszteni szükséges az integrált (ökonómiai és ökológiai) területhasználati tervezést. Elő kell mozdítani a fenntartható fejlődés követelményeivel összhangban lévő földhasználati szerkezet és gyakorlat kialakítását. Össze kell hangolni az általános és a különböző ágazati programok, tervek földhasználatra vonatkozó koncepcióit és tervdokumentumait.

Magyarország természeti adottságai, valamint az éghajlatváltozás előre jelzett következményei miatt kiemelt figyelmet kell szentelni az aszály elleni küzdelemnek, összhangban a hazánk által is ratifikált, „az elsivatagosodás és aszály elleni küzdelemről” szóló ENSZ egyezményben foglaltakkal.

A fenti célokhoz kapcsolódnak:

- a földtani közeg védelmét szolgáló kutatások (átfogó földvédelmi stratégia kidolgozása, érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatok a környezeti károk megelőzése érdekében, a talajok szennyezettségi állapotának értékelése, egy új, az EU követelményeknek megfelelő földértékelési rendszer bevezetése és alkalmazása),
- a talaj és az ásványi nyersanyagok racionális használata,

- a természetkímélő termelési módszerek újralesztése, illetve kifejlesztése (pl. ökológiai gazdálkodás; védett területek és azok védőzónájának ésszerű, természetkímélő, mezőgazdasági hasznosítást elősegítő gazdálkodási formáinak kidolgozása és bevezetése).

Az akcióprogram átfogó célja a területfejlesztés, az agrárpolitika és a környezetpolitika megfelelő összehangolásával elősegíteni a vidék természeti és kulturális értékeinek védelmét, valamint a természeti erőforrások fenntartható használatát úgy, hogy az a vidéken élők számára egyúttal megfelelő megélhetési színvonalat és infrastrukturális ellátottságot biztosítson. A vidék megtartóerejének növelését szolgálja a falusi turizmus kibontakoztatása is. Ennek érdekében az intézményrendszer fejlesztése és a lehetőségek népszerűsítése a legsürgősebb feladat.

Ajánlások a föld minőségének védelme érdekében:

3.6.1. Talajvédelem

- a) *Racionális területhasználat,*
- c) *A termőtalajok védelme és termőképességének fenntartása,*

3.6.2. A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program horizontális és zonális programjai, valamint a kapcsolódó intézkedések

- b) *Természetközeli erdőgazdálkodás területi arányának növelése,*
- d) *Óshonos haszonállatok tartásának támogatása,*
- e) *A vidék megtartó erejét és a fenntartható fejlődést szolgáló vidékfejlesztési tervezés elterjesztése és támogatása,*

Ajánlások az élővilág és természeti környezet védelme területén

3.5. Biológiai sokféleség védelme és tájvédelem akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 64. old.)

Az akcióprogram egyik legfontosabb célkitűzése, hogy az Európai Unió elfogadott szakmapolitikájával összhangban a táj- és természetvédelmi szempontrendszer beépüljön az egyes természeti erőforrásokat hasznosító ágazatok működésébe, illetve, hogy az erőforrások hasznosítását a fenntarthatóság követelményeinek megfelelően szabályozza. A természetvédelem korai, „rezervátum” szemléletét egy modern, dinamikus természetvédelmi megközelítésű természethasználatnak kell felváltania, miközben a különleges értékek körül kialakított védett területeket - rezervátumokat - meg kell őrizni. Ezt a célt - a védett természeti területek hálózatát, a védőövezeteket, a természeti területeket, a Natura 2000 területeket, az ökológiai (zöld) folyosókat és a természetközeli területeket is magába foglaló - nemzeti ökológiai hálózat, mint teljes körű rendszer átfogó védelmével szükséges biztosítani. Az említett területi védelmen túl nagy nemzeti programjaink, így pl. a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program, a Nemzeti Erdőstratégia, az EU Víz Keretirányelvének hazai megvalósítása együttesen biztosíthatja majd hazánk természeti értékeinek, tájainak hosszú távú megőrzését. Mind a területi védelem, mind az ágazati programok segítségével el kell érni, hogy a tervezési időszak alatt számottevően mérséklődjön, illetve megálljon a fajok, élőlényközösségek, élőhelyek és tájak sokféleségének csökkenése.

Az Akcióprogram átfogó célja a természeti rendszerek és értékek megóvása, a biológiai sokféleség megőrzése, a természeti erőforrások fenntartható használata, valamint a társadalom és a környezet harmonikus kapcsolatának kialakítása.

Ajánlások az élővilág és a természeti környezet védelme érdekében:

3.5.1. A biológiai sokféleség és az élettelen természeti értékek megőrzése

- b) *Védett természeti területek állapotának megőrzése, javítása, kezelési tervek kidolgozása, természetvédelmi kezelés és fejlesztés, élőhely- és tájrehabilitáció, szolgalmi, vagyoni és vagyonkezelői jogi feladatok,*

- c) A biodiverzitás megőrzése, átfogó programok működtetése,*
- e) Veszélyeztetett fajok állományának megőrzése,*
- h) Állatvédelem,*

3.5.4. Horizontális intézkedés

- b) A természetvédelem társadalmi elismerésének növelése,*
- d) Szemléletformálás,*

3.1. Környezettudatosság növelése akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 51. old.)

Az akcióprogram átfogó célja:

- a társadalom környezettel és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismereteinek bővítése,
- az információhoz jutás javítása,
- a környezettudatos döntések és a fenntarthatóbb életmód ösztönzése,
- a környezetpolitikai döntésekben a felelős társadalmi részvétel erősítése.

A környezettudatosság fejlesztésének igen fontos területei a nevelés, az oktatás-képzés, a művelődés, a tömegtájékoztatás, valamint a kutatás.

A társadalom környezettel kapcsolatos értékrendjét és szükségleteit nyomon kell követni, a környezettudatosság mérésének módszereit és eszközeit fejleszteni szükséges. Kiemelt feladat az együttműködésen alapuló közösségi részvételi formák, a demokrácia technika, a partnerség erősítése, mert a környezeti előnyök és hátrányok leggyakrabban eltérő társadalmi szinteken jelennek meg, és mert a környezeti erőforrások jó része oszthatatlan.

A környezettudatos intézményműködtetést (munkahely, iskola, közművelődés, közhivatal stb.) bátorítani, és a gyakorlati megvalósítást támogatni kell, mert a példamutató vezetés és működtetés erős szemléletformáló tényező. Ösztönözni kell a környezetbarát termékek és szolgáltatások megismertetését, elterjesztését.

További ajánlások az élővilág és a természeti környezet védelme érdekében:

3.1.1. A környezet- és természetvédelmi ismeretek, környezettudatosság közvetítése az oktatásban, a fenntarthatóság pedagógiájának általános elterjesztése

- a) A környezeti nevelési feladatok ellátásának elősegítése a közoktatás minden szintjén és valamennyi műveltségterületen,*
- c) A felsőoktatásban a környezet- és természetvédelmi, valamint fenntarthatósági ismeretek közvetítése és a környezettudatos készségek fejlesztése,*
- d) A felnőttoktatásban résztvevők környezeti műveltségének fejlesztése,*

3.1.2. A társadalom környezeti értékrendjének javítása

- a) A fenntartható egyéni, valamint családi életmód- és háztartásvezetési szokások elterjedésének támogatása,*
- b) A szabadidős tevékenységekben a környezettudatosság erősítése, a környezet- és természetbarát szabadidős tevékenységek elterjesztése,*
- c) A fenntarthatósági ismeretek és készségek elterjesztése a különleges figyelmet igénylő társadalmi csoportokban (többek között hátrányos helyzetű rétegek támogatására irányuló állami és civil programok, valamint a családgondozói és falugondnoki hálózat révén),*

3.1.3. Környezetvédelmi vezetési rendszerek és környezetbarát termékek elterjesztése

- a) A munkahelyek, az oktatási és a közművelődési intézmények működésének környezettudatos fejlesztése, a látogatók tájékoztatása,*
- c) A megelőzést elősegítő tisztább termelési módszerek és a környezetvédelmi vezetési rendszerek elterjesztése,*

3.1.4. A társadalmi részvétel erősítése a környezettel és a természettel kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban (partnerség a környezetért)

- a) A társadalmi részvétel erősítése és támogatása a közös környezeti értékek felismerése és megőrzése, valamint a környezeti problémák megoldása terén,*
- b) A közös környezeti célok megvalósításában való együttműködés erősítése az állami szereplők, a gazdálkodók és a civil szervezetek között (környezeti nevelési és oktatóközponti hálózat fejlesztése és fenntartása, szektorközi együttműködés, fogyasztóvédelem),*

Ajánlások az épített környezet védelme területén

3.4. Városi környezetminőség akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 61. old.)

A települési környezet az emberi civilizáció során létrehozott, a környezeti elemekkel, rendszerekkel, valamint a társadalmi-gazdasági folyamatokkal és a kultúrával szoros kölcsönhatásban alakuló rendszer. A települések megfelelő környezeti minőségének biztosítása kiemelt célkitűzés. Ennek megvalósítását nehezíti, hogy számos helyi és regionális környezeti problémának maguk a települések az előidézői.

A szerves fejlődésű, történeti településmaggal rendelkező, illetve az elmúlt 40-50 év fejlesztéspolitikájának következtében kialakuló települések, településrészek környezeti problémái számos esetben településszerkezeti problémákból fakadnak (pl. átszellőző csatornák beépítése, zöld gyűrű hiánya, zöldterületi ellátottság alacsony foka). Ehhez kapcsolódnak a kommunális ellátás és településfenntartás, -üzemeltetés hiányosságai, illetve az egyéb hatótényezők, pl. a közlekedés szennyezőanyag-kibocsátása, a zaj- és rezgésterhelés.

Az akcióprogram átfogó céljai:

- településszerkezet, -fejlesztés, -rendezés környezeti szempontból is megfelelő alakulásának elősegítése és a korábbi hibákból eredő környezeti problémák csökkentése;
- a belterületi vízrendezés helyzetének javítása;
- a zöldterületek védelme, arányuk növelése, állapotuk javítása;
- a közlekedési eredetű településkörnyezeti problémák mérséklése;
- az épített környezeti elemek, az épített és régészeti kulturális örökség megfelelő állapotának biztosítása.

Az akcióprogram minden esetben a települési környezet állapotjellemzőinek javítását helyezi a középpontba annak érdekében, hogy elérje az emberi életkörülmények javulását, az elfogadható életminőséget. Az akcióprogram intézkedései emellett hangsúlyt kívánnak adni a településekhez kapcsolódó környezeti értékek megőrzésének.

Ajánlások az épített környezet védelme érdekében:

3.4.2. Zöldterületek védelme, arányuk növelése, állapotuk javítása

- b) A belterületi zöldfelületek védelme, beépítésük megtiltása, a káros hatásokat csökkentő képességük fenntartása (belső kertek, tetőkertek, intézményi kertek fejlesztése és rekonstrukciója),*

3.4.4. Épített környezeti elemek megfelelő állapotának biztosítása, az épített értékek védelme

- a) Meglévő épületek, építmények állapotának javítása, elsősorban a lakófunkciójú területeken (városrészek rehabilitációs programjainak, közterületek rehabilitációjának támogatása),*

b) Építészeti és műemléki értékek védelme, állagmegőrzése (történelmi településrészek rekonstrukciójának, helyi védelem alá helyezett épületek, utcaképek értékőrző felújításának támogatása),

3.4.5. Tiszta, jó közérzetet segítő városi környezet biztosítása

a) Köztisztaság javítása, az eszközrendszer fejlesztése (pl. szelektív gyűjtés feltételeinek javítása)

b) Az utcakép javítása

3.4.6. Horizontális feladatok

b) Szemléletformálás (a köztisztaság javítása, a közlekedési szokások alakítása)

3.6. Vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat akcióprogramja (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 67. old.)

Az akcióprogram átfogó célja a területfejlesztés, az agrárpolitika és a környezetpolitika megfelelő összehangolásával elősegíteni a vidék természeti és kulturális értékeinek védelmét, valamint a természeti erőforrások fenntartható használatát úgy, hogy az a vidéken élők számára egyúttal megfelelő megélhetési színvonalat és infrastrukturális ellátottságot biztosítson.

Tekintettel a mezőgazdasági tevékenységek gazdasági, környezeti és társadalmi-szociális hatásaira és teljesítményeire, az agrárpolitika, a területfejlesztés, a környezet- és a természetvédelem, valamint a vízügy közötti együttműködés fejlesztésével Magyarországon is erősíteni kell a vidék népességmegtartó erejét és meg kell teremteni fenntartható fejlődésének feltételeit.

Ez összhangban áll az Európai Unió vidékfejlesztési politikájával is, amely a mező- és erdőgazdaság mellett az Unió közös agrárpolitikájának egyik alappillére. A vidékfejlesztés magába foglalja mindazon tevékenységeket, amelyek a vidéki térségeken élő lakosság életkörülményeinek javítását a helyi adottságokkal, a környezet-, a természet- és a tájvédelem érdekeivel összhangban szolgálják. A vidék megtartóerejének növelését szolgálja a falusi turizmus kibontakoztatása is. Ennek érdekében az intézményrendszer fejlesztése és a lehetőségek népszerűsítése a legsürgősebb feladat.

További ajánlások az épített környezet védelme érdekében:

3.6.3. A falusi turizmus feltételeinek javítása

a) A falusi turizmus intézményrendszerének és programjainak fejlesztése,

b) A hagyományos kézműves és háziipari technológiákon alapuló mesterségek megőrzésének és gyakorlásának támogatása,

Ajánlások a hulladékgazdálkodás területén

3.8. Hulladékgazdálkodási akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 74. old.)

Az 1990-es években az összes hulladék mennyisége és átlagos veszélyessége csökkent, mindenképp a gazdasági szerkezetátalakulás és a termelés modernizációja következtében. A jövőben azonban a hulladék mennyiségi növekedésének elkerülése, a megelőzés is jelentős erőfeszítéseket és speciális intézkedéseket igényel. A képződő hulladékok jellemző kezelése a lerakás, a hasznosítási arány nem éri el a 30%-ot. A települési szilárd hulladéknak csak mintegy 2,5-3 százalékát hasznosítják anyagában, a szelektív gyűjtés alacsony aránya miatt. A több száz működő lerakó közül csak az utóbbi négy-öt évben létesült - mintegy 15%-nyi - lerakó felel meg a korszerű követelményeknek, összességében azonban - különösen az Európai Unió követelményekhez képest - továbbra is elmaradások tapasztalhatók. Az elvárások teljesítéséhez a technológiai fejlesztések mellett szemléletbeli változásra, illetve új ösztönzők bevezetésére is szükség van. Az akcióprogram alapját az Országos Hulladékgazdálkodási Terv jelenti, különös tekintettel az EU-konformitásra, valamint a megelőzés - hasznosítás - ártalmatlanítás célhierarchiájára. Kiemelt hangsúlyt kap a tervezettség és a

hatékonyság javítása. A specifikus célok egy része az NKP - I és az NKP - II közötti folytonosságot teremti meg, mások 2003-ban jelennek meg először.

Az akcióprogram átfogó céljai:

- a megelőzés és a hasznosítás fejlesztése a települési, illetve termelési hulladékok körében;
- az ártalmatlanítandó települési, illetve termelési hulladékok alacsony környezeti kockázatú kezelése;
- a tervezettség és a hatékonyság javítása a hulladékgazdálkodásban.

Ajánlások a hulladékok környezetbarát kezelésére és újrahasznosítására:

3.8.1. A megelőzés és a hasznosítás fejlesztése a települési hulladékok körében

- a) *A települési hulladékok keletkezésének megelőzése, csökkentése,*
- b) *A települési hulladékok elkülönített begyűjtésének jelentős növelése,*
- c) *Elkülönítetten gyűjtött települési hulladékok előkezelése és hasznosítása,*
- d) *Biológiai úton lebomló szerves hulladék elkülönített kezelése, komposztálása, helyi hasznosításának elősegítése,*

3.8.2. A megelőzés és a hasznosítás fejlesztése a termelő ágazatokban

- a) *A megelőzés és hasznosítás fejlesztése a veszélyes hulladékok körében,*
- b) *Mezőgazdasági és élelmiszeripari biomassza program,*
- c) *A megelőzés és hasznosítás fejlesztése a nem-veszélyes hulladékok körében,*
- e) *Építőipar hulladékainak hasznosítása,*

3.8.3. Az ártalmatlanítandó települési hulladékok alacsony környezeti kockázatú kezelése

- a) *Komplex regionális begyűjtő-kezelő rendszerek kialakítása,*
- b) *Régi, felhagyott lerakók környezeti vizsgálata és rekultiválása,*
- d) *Települési folyékonyhulladék-kezelés korszerűsítése,*

3.8.5. A tervezettség és a hatékonyság javítása a hulladékgazdálkodásban

- a) *A jogérvényesítés erősítése,*
- b) *A jogi és a gazdasági-ösztönző szabályozási rendszer teljessé tétele,*
- c) *Hulladékgazdálkodási tervek összehangolása és támogatása,*
- d) *Technikai és szakmai fejlesztés, oktatási-képzési programok,*

3.8.6. Horizontális intézkedések

- b) *Szemléletformálás,*

Ajánlások a zaj és rezgésterhelés csökkentése területén

3.3. Környezetegészségügyi és élelmiszerbiztonsági akcióprogram (Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. - 57. old.)

Ajánlások zaj és rezgésterhelés csökkentésére:

3.3.5. A zaj elleni védelem javítása

- b) *A zajjal kapcsolatos problémák feltérképezése, kezelése (zajtérkép, konfliktus térkép kidolgozása; akcióterv kimunkálása; zajcsökkentő beruházások támogatása), a zaj egészségkárosító kockázatának csökkentése.*

2.1.2. Veszprém megye környezetvédelmi programja

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése megbízásából két fázisban került sor a megyei környezetvédelmi program kidolgozására. Az első fázis során elkészült a megye környezeti állapotát bemutató vizsgálati anyag, majd megállapításra kerültek az irányt adó célkitűzések. Ezt követően 2000-ben került sor a megyei környezetvédelmi program II. fázisának, a tulajdonképpeni programnak az elkészítésére. A második fázis során vizsgálat alá vették a program végrehajtásának műszaki lehetőségeit és feltételeit tématerületenként, a szükséges szervezési feltételeket és lehetőségeket, meghatározták a prioritásokat, a vonatkozó pénzügyi, és támogatási feltételeket, valamint megvizsgálták a programhoz kapcsolódó jogi feltételket és a szükséges intézkedések körét. A Veszprém Megyei Környezetvédelmi Programot mindkét fázisában a Környezetgazdálkodási Intézet Környezetvédelmi Intézete dolgozta ki.

A megyei környezetvédelmi program kidolgozása során a Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése Területrendezési és Kommunális Bizottsága a 45/2000. (XI.14.) sz. Határozatában az alábbi prioritásokat jelölte meg:

- A megyében található meddőhányók, salakkazetták, iszaptározók radioaktív mérése és értékelése, és ezzel kapcsolatos feladatok.
- A közlekedésből származó levegőszennyezés és zajterhelés csökkentése.
- A szennyvíz csatornahálózat mértékének növelése, és a szennyvíztisztítás fokozása.
- A felszín alatti vizek védelme érdekében szükséges intézkedések.
- A megye hulladékgazdálkodási helyzetének javítása.
- Az erdősítés mértékének növelése.
- A bányászati és egyéb tájsebek rekultiválása.
- A természetvédelmi területek számának, területének növelése.

A megyei környezetvédelmi program teljeskörű ismertetésére itt nem kerülhet sor, de a benne szereplő település vonatkozású információk, megállapítások a jelen környezetvédelmi program kidolgozása során beépítésre, illetőleg figyelembe vételre kerültek.

2.1.3. Veszprém megye Rendezési Terve

Veszprém megye a Rendezési Tervét a Megyei Önkormányzat Közgyűlése az 5/2005. (V.27.) sz. rendeletével fogadta el. A megyei Területrendezési Terv az alábbi, az érintett településre vonatkozó szabályokat tartalmazza:

A területfelhasználásra vonatkozó általános szabályok - 6.§

(1) A közlekedési vonalas infrastruktúra erdőterületen áthaladó szakaszai mellett csak a forgalom lebonyolítását és biztonságát közvetlenül szolgáló építmények helyezhetők el.

Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények elhelyezésére vonatkozó szabályok - 7.§

(1) Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatokat, az egyedi építmények helyét és védőövezeteit a megyei területrendezési tervekben, valamint az érintett települések településszerkezeti tervében kell meghatározni.

(2) Az ökológiai folyosó területén áthaladó energetikai vonalas építmény és közlekedési infrastruktúra-hálózatok építési engedélyezési eljárásában a hatóság a szabványos értéket meghaladó feltételeket is előírhat, amennyiben ezzel az ökológiai folyosó területén kényszerűen okozott kár ésszerű ráfordítással bizonyíthatóan csökkenthető.

(3) Az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok elemeit és az egyedi építményeket – az engedélyezési terv készítése során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal – a szerkezeti terv figyelembevételével az 1/1-8. mellékletben felsorolt, a térbeli rend szempontjából meghatározó települések közigazgatási területét érintve kell megvalósítani.

(4) A bányászati tevékenységgel kapcsolatban — a külön jogszabályokban meghatározottakon kívül — a következő előírásokat kell alkalmazni:

a) bányatelek-fektetés és bányanyitás akkor engedélyezhető, ha azt az érintett település helyi építési szabályzata és szabályozási terve nem zárja ki;

b) újrahasznosítás és tájrehabilitáció csak a település helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének megfelelően történhet.

A térségi övezetekre vonatkozó szabályok

Országos ökológiai hálózat övezete - 9.§

(1) Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan megyei területfelhasználási kategória, illetve övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

(2) A közművezetéseket és a járulékos közműépítményeket úgy kell elhelyezni, hogy azok a tájba illőek legyenek. Az övezetben az új és felújítandó nagy-, közép- és kifestültségű vezetékeket - ha azt táj- és természetvédelmi igények indokolják - földkábelben kell elhelyezni.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

(4) Az országos ökológiai hálózat övezetét a megyei területrendezési terv

- védett természeti terület,
- védett természeti terület védőövezete,
- természeti terület, és
- ökológiai (zöld) folyosó

megyei övezetek szerinti bontásban tartalmazza.

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete - 11.§ -

A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

Ökológiai (zöld) folyosó övezete – 15.§

Az ökológiai (zöld) folyosó övezete nem minősíthető beépítésre szánt területté.

Tájképvédelmi terület övezete- 17.§

(1) A tájképvédelmi terület övezetben a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihez külön jogszabályban meghatározott látványtervet kell készíteni.

(2) Az övezetbe tartozó település helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének a tájképet zavaró építmények és területfelhasználási módok tilalmára, illetve az építmények tájba illesztésére vonatkozó szabályokat is tartalmaznia kell.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

Csúszásveszélyes terület övezete - 20.§-

A csúszásveszélyes terület övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki és külszíni művelésű bánya nem nyitható.

Vízerózióknak kitett terület övezete - 21.§

(1) A vízerózióknak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a település helyi építési szabályzatában és szabályozási tervében, amely a vízerózió mértékét csökkenti.

(2) Az övezet erdőterületeit a talajvédelmi hatóságnak elsődleges védelmi rendeltetésbekell sorolnia. Erdőterület művelési ága nem változtatható meg, kivéve ha az borvidék szőlőkataszter szerinti I. osztályú területén fekszik. Ez esetben a művelési ág szőlőre változtatható.

(3) Az övezet területén szőlő, gyümölcsös, rét és legelő művelési ágban nyilvántartott földrészlet művelési ága nem változtatható meg. Kivételesen indokolt esetben a vízerózió által erősen veszélyeztetett rét- vagy legelőművelési ága erdőre vagy — borvidék szőlőkataszter szerinti I. osztályú területén — szőlőre változtatható.

2.1.4. Veszprém megye Hulladékgazdálkodási Terve

Az alábbiakban összefoglaljuk a terv főbb céljait, hulladékcsökkentési elképzeléseit.

A megyei hulladékgazdálkodási terv által számolt adatok a képződő hulladék mennyiségének alakulására vonatkozólag:

	2002	2003	2005	2008
Hulladék				
	(t/év)	(t/év)	(t/év)	(t/év)
Települési szilárd hulladék	179928	185673	191200 ± 1000	197000 ± 1000
Települési folyékony hulladék (m ³)	3952585	1918050	959000 ± 1000	671000 ± 1.000
Kommunális szennyvíziszap	42500	50000	70000 ± 2000	75000 ± 2.000
Építési-bontási hulladékok és egyéb inert				
	83.232	84.064	84500 ± 1000	85000 ± 1.000
hulladékok				
Veszélyes hulladékok				
Egészségügyi hulladékok	36,8	34,3	38±10	40±10
Nem veszélyes hulladékok				
Csomagolási hulladékok összesen*	24904	24545	25600±1000	26400±10000
Egyéb hulladék (zöld hulladék)	890	1200	1300±100	1400±100

Csökkentési célok:

Települési szilárd hulladék:

A lerakott biológiailag lebontható hulladék, melynek mennyisége 2002-ben 53.463 t, 2003-ban 55.086 t volt a Hgt előírásainak megfelelően .

- 2004. július 1 napjáig 75%-ra
- 2007. július 1 napjáig 50%-ra
- 2014. július 1 napjáig 35%-ra kell csökkenteni.

Ennek megfelelően a feladat:

- 2004. július 1 napjáig 41315 t/év
- 2007. július 1 napjáig 27543 t/év
- 2014. július 1 napjáig 19280 t/év biológiailag lebomló hulladék kiválogatása a települési szilárd hulladékból, melyet a lerakástól eltérő módon kell kezelni. A kezelés megfelelő formája a komposztálás lehet.

A hulladékká vált csomagolóanyagok esetében 2005. július 1. napjáig el kell érni, hogy a hulladékká vált csomagolóanyagok:

- legalább 50% hasznosításra kerüljön,

- ezen belül legalább 25%-a anyagában kerüljön hasznosításra úgy, hogy ez
- az arány minden anyagtípusnál legalább 15% legyen.

A Hgt. értelmében 2005-re el kell érni a minimálisan 50%-os átlagos hasznosítási arányt (12826 t). Az anyagában történő hasznosításnál összességében minimum 25 %-ot (3206 t) kell teljesíteni, és egy minimális, 15 %-os arányt minden anyagfajtánál el kell érni.

A fentiek alapján meghatározott 12826 t az a csomagolási hulladék mennyiség, mellyel a megyei szilárd hulladék a szelektív hulladék gyűjtés várhatóan csökkeni fog.

A települési szilárd hulladékok mennyiségét tovább csökkentheti a lerakandó hulladékok szerves anyag tartalmának csökkentésével, melynek mértéke még a fejlett EU tagországok esetében is nehezen teljesíthető a komposztálási technológiákkal. A megyei szilárd hulladék biológiailag lebontható mennyisége a 32 %-nak megfelelően 55086 t (2003. év).

Települési folyékony hulladékok: A települési folyékony hulladék mennyiségének a csökkentési célkitűzését a Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program alapozza meg. A Programban kijelölt agglomerációk területén a települési szennyvizek ártalommentes elvezetését három ütemben valósítják meg (2008, 2010 és 2015-ig). A Program előrehaladásával a települési folyékony hulladék mennyisége folyamatosan csökkenni fog. Ezekben az agglomerációkban a cél a kiépített szennyvízcsatorna rendszer használata, a csatornára való rákötés kikényszerítése.

A gazdaságosan nem ellátható települések esetében az „Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programjáról” szóló 174/2003.(X.28.) Kormányrendeletet értelmében egyedi szennyvíztisztítás megvalósítása javasolt.

Ez a program azt a környezetvédelmi szempontból kívánatos gyakorlatot segíti elő, hogy a nem csatornázott területen élők szennyvizeinek, illetve települési folyékony hulladékainak a kezelése is megfelelő színvonalú berendezésben történjen.

Természetesen van lehetőség a kormány rendelet módosítására amennyiben a település, illetve a település szennyvizét fogadó szennyvíztisztító telep szabad kapacitásokkal rendelkezik.

Kommunális szennyvíziszapok: mennyisége a csatornázási, szennyvíztisztítási program előrehaladásával abszolút értelemben folyamatosan növekedni fog. A keletkező és hasznosítandó iszapmenyiségek relatív csökkentése a szennyvíztisztítási és iszapkezelési technológiákkal lehetséges lesz.

Ennek mértéke a hasznosítási lehetőségek függvényében fog telepenként alakulni alapvetően a költségektől függően. Ilyen technológiai lehetőségek például az iszapsűrítés mértékének fokozása, az iszapok további víztelenítése centrifugálással, préseléssel, a sűrített iszapok granulálása, égetése,

Építési-bontási hulladék és egyéb inert hulladék

Csökkentési célkitűzés a technológiák ismeretében nem lehetséges, tekintettel arra, hogy a szakértői vélemények hosszútávon is a keletkező hulladék mennyiségének 1-3%-os növekedését jósolják évenként, még 15 éves távlatban is (OHT). Ezen tendencia az inert hulladékokra is vonatkozik. Az inert hulladék mennyiségének csökkentése egyedül a feldolgozó, újrahasznosító kapacitás növelésével lehetséges. A csökkentési célok meghatározásakor az országosan kitűzött célok mellett döntő szempont a megye infrastruktúrájának, környezeti háttérparának, gazdasági fejlődési prognózisának figyelembevétele, illetve a hulladékkeletkezés csökkentésére vonatkozó megoldások költséghatékonyasága.

<i>A kiemelten kezelenő hulladékokra vonatkozó csökkentési célok</i>	
Hulladék	Csökkentési cél
Hulladékolajok	Az önkormányzatok kezelésébe tartózoan ilyen jelleg hulladék mennyiségek növekedését nem tervezzük.
Akkumulátorok és szárazelemek	
Elektromos és elektronikai hulladékok	
Kiselejtezett gépjárművek	
Egészségügyi hulladékok	Csökkentés nem tervezhető
Állati eredetű hulladékok	Az önkormányzatok kezelésébe tartózoan ilyen jelleg hulladék mennyiségek növekedését nem tervezzük.
Növényvédőszeres és csomagoló eszközök	
Azbeszt	
Csomagolási hulladékok összesen	Csökkentés a kialakult vásárlási szokások mellett nem tervezhető
Egyéb hulladék (zöld hulladék)	Csökkentés nem tervezhető
<i>A csomagolási hulladékokra vonatkozó csökkentési célok</i>	
Hulladék	Csökkentési cél
Papír és karton csomagolási hulladék	Csökkentés a kialakult vásárlási szokások mellett nem tervezhető
Műanyag csomagolási hulladék	
Fa csomagolási hulladék	
Fém csomagolási hulladék	
Vegyes összetételű kompozit csomagolási hulladék	
Egyéb, kevert csomagolási hulladék	
Üveg csomagolási hulladék	
Textil csomagolási hulladék	

A Veszprém megye Hulladékgazdálkodási tervében szereplő célkitűzések, intézkedések, és a cselekvési program vonatkozó részei a települési környezetvédelmi program kidolgozása során beépítésre kerültek.

2.1.5. Veszprém megye és kistérségei stratégiai programja

Öt évvel ezelőtt 2000 márciusában készült el Veszprém megye átfogó fejlesztési terve, amely Veszprém megye 1998-ban elfogadott hosszú távú területfejlesztési koncepciójára épült. Ezt követően és az előbbi dokumentumok figyelembevételével és azokra alapozva 2000. nyarán kezdődött el **Veszprém megye és kistérségei stratégiai programjának** kidolgozása, amely a 2001 - 2007 közötti, hét éves időszakra határozta meg Veszprém megye és kistérségei területfejlesztési céljait és az azok alapján megfogalmazott prioritások mentén átfogó intézkedésekbe foglalt programokban rögzíti a fejlesztés irányait, területeit és módját.

Veszprém megye és kistérségei stratégiai programjának cél- és eszközrendszere**JÖVŐKÉP**

Veszprém megye az innováció régiójának elismert tagja, dinamikusan fejlődő, felzárkózó kistérségek jó szemű és biztos kezű navigátora

Stratégiai célok**1. MEGYEÉPÍTÉS**

A megyén belüli együttműködési szintek bővítése

2. VIDÉKFEJLESZTÉS

A periférikus térségek leszakadásának megállítása

3. MEGYE GAZDASÁG

A telephelyi tényezők kínálatbővítése, a helyi-térségi gazdaság aktivitásának fejlesztése

4. RÉGIÓSZERVEZÉS

Regionális együttműködés élénkítése, azok szervezésében aktív szerepvállalás

5. KÖRNYEZETFEJLESZTÉS

A környezeti állapot megóvása, a fenntartható fejlődés elvének érvényesítése

Intézkedések

– prioritások lebontása fejlesztési területek szerint, a kapcsolódó programok / alprogramok megjelölésével –

1. prioritás ÉLETMINŐSÉG	2. prioritás EMBERI ERŐFORRÁS	3. prioritás GAZDASÁG INNOVÁCIÓ	4. prioritás KÖRNYEZET ÉS INFRASTRUKTÚRA	5. prioritás REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS
<u>Intézkedések:</u> „ép test” egészségügy (3) „támasz” szociális ellátások (7) „otthon” Lakásügy (1/3) „ép lélek” kultúra (16)	<u>Intézkedések:</u> „esély” esélyegyenlőség (3) „alapozás” közoktatás (3) „szakma” szakképzés (3) „felsőfok” felsőoktatás (1/5)	<u>Intézkedések:</u> „húzóerő” gazdaság (13) „gazda” mezőgazdaság (13) „vendég” turizmus (6) „jövő” K+F (8/3)	<u>Intézkedések:</u> „oxigén” környezetmegőrzés (7) „szemét” hulladékgazdálkodás (4) „rend” épített környezet (4) „úton” közlekedés (4) „vezeték” ellátó rendszerek (5/3) „info” informatika (3)	<u>Intézkedések:</u> „jószomszéd” intézményrendszer (1) „civil” non-profit szféra (1)

A tervben megállapított környezetvédelmi vonatkozású prioritások - intézkedések – programok:

1. Prioritás: Az életminőség javítása intézkedései

4. Intézkedés – „ép lélek” – Az életminőség javítása a kulturális értékek által.

1. Program: Egyházi épületek felújítása
2. Program: Kastélyok, kúriák felújítása
3. Program: Műemlékileg védett (templom-, vár és egyéb) romok védelme és bemutatása
4. Program: Történelmi településközpontok, műemlék-együttesek felújítása
5. Program: Műemléki és helyi védettségű épületek felújítása
11. Program: Művelődési házak revitalizációja, felújítása, technikai, telematikai felszerelése

3. Prioritás: A gazdaság és innováció fejlesztése intézkedései

1. Intézkedés – „húzóerő” – Iparfejlesztés; versenyképes, stabil gazdaság, , mező- és erdőgazdaság fejlesztése, a turizmus fejlesztése

7. Program: Környezetvédelmi ipar megtelepítése

2. Intézkedés – „gazda” – Agrárgazdaság fejlesztése

3. Program: Erdészeti fejlesztési program
4. Program: Erdő felújítási program
5. Program: Erdősítési program (erdőterületet mennyiségi, minőségi védelmi funkciók)
6. Program: Vadgazdálkodási program
13. Program: Kistérségi, falufejlesztési program

3. Intézkedés – „vendég” A turizmus fejlesztése

Program: Falusi- és ökoturizmus fejlesztése

4. Prioritás: A környezet és infrastruktúra fejlesztése

1. intézkedés – „oxigén” – A környezeti állapot védelme, megőrzése és fejlesztése

1. Program: Levegőminőség védelem javítása
2. Program: Zaj- és rezgésvédelem fejlesztése
3. Program: Védett természeti értékek rehabilitációja
4. Program: A biodiverzitás megőrzése nem védett területeken
5. Program: Roncsolt területek rendezése
6. Program: Környezetbarát ipar
7. Program: Felhagyott iparterületek rehabilitációja

2. intézkedés – „szemét” – Hulladékkezelés fejlesztése, bővítése

1. Program: Regionális hulladékkezelési Program
2. Program: Korszerű hulladékgyűjtési kapacitás kiépítése
3. Program: Ipari termelési hulladék kezelése
4. Program: A vörösiszap-kazetták rekultivációja

3. intézkedés – „rend” – Az épített környezet fejlesztése

1. Program: A településrendezési tervellátottság javítása
2. Program: Az épület (lakóépület) állomány műszaki állagának és esztétikai minőségének javítása
3. Program: A közterületek állapotának javítása
4. Program: Közmunkaprogramok kiterjesztése az épített környezet állapotának javítására

4. intézkedés – „úton” – Közlekedésfejlesztés

1. Program: Gyorsforgalmi utak fejlesztése
2. Program: Közúthálózat fejlesztése
3. Program: Településeket elkerülő utak fejlesztése
4. Program: Kerékpárút fejlesztési program

5. Program: Vasúthálózat fejlesztése

5. intézkedés – „vezeték” – Ellátó rendszerek fejlesztése

1. Program: Vízellátás, vízvédelem
2. Program: Szennyvízelvezetés és kezelés
3. Program: Megújuló energia hasznosítása
4. Program: Energiahatékonysági fejlesztése
5. Program: Erőművek rekonstrukciója

A **Veszprém megye és kistérségei stratégiai programjában** kidolgozott intézkedésekben és a hozzárendelt programokban foglaltak a települési környezetvédelmi program kidolgozása során beépítésre kerültek.

2.1.6. Bakonyi Önkormányzatok Szövetsége társadalmi-gazdasági operatív fejlesztési programja

A Bakonyi Önkormányzatok Szövetsége megbízásából 2004-ben elkészült a Bakonyi Önkormányzatok Szövetsége társadalmi-gazdasági operatív fejlesztési programja, amely elsősorban a gazdaságfejlesztés szemszögéből

A környezetvédelem a programon belül több rétegben, de nem elkülönülten, és nem kiemelten jelenik meg: A hagyományos és új gazdasági ágazatok hozzáadott értékének növelése, 4. számú prioritáson belül a 4.2.-es intézkedés foglalkozik a környezetbarát, új innovatív technológiát alkalmazó tevékenységek támogatásával. Ezen intézkedés csoporton belül szereplő projektek között találhatjuk a „Térségi környezetvédelmi stratégia kidolgozása” című projektet, amely a térség hosszú távú környezetpolitikai céljait és eszközeit tisztázza, egységesíti.

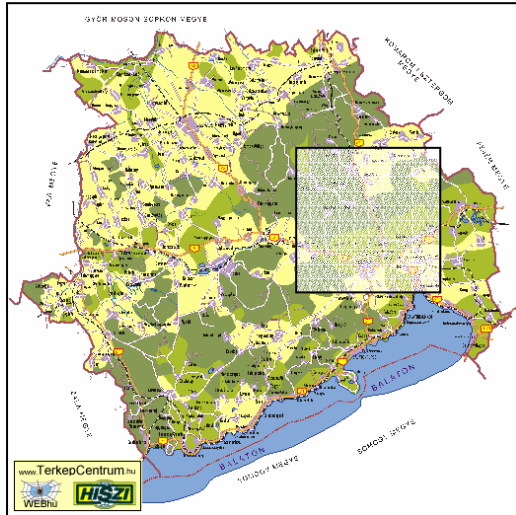
Ugyancsak itt kerül kijelölésre a „Szélerőmű létesítése”, valamint a „Fahulladék felhasználása” projektek amelyek elsősorban a megújuló energiaforrások hasznosítását célozzák.

A program kiemelten hangsúlyozza az idegenforgalom ágazaton belül az ökoturizmus jelentőségét, amely során a hagyományos turisztikai ágazatok környezeti szempontból kíméletes fenntartható fejlesztése, és a térség ökológiai értékeinek a turisztikai termékbe és imázsba történő beépítése zajlik. Ezzel a turizmus a térség gazdaságában magasabb értéket állít elő stabilan, s a természeti környezetet is megóvjá, adott esetben az állapotát javítja a tevékenységével.

2.2. A TERÜLET BEMUTATÁSA

2.2.1. A település elhelyezkedése, közlekedési kapcsolatok

Eplény a Közép-Dunántúli Régióban, Veszprém megye északi részén, a Magas-Bakony kistáj területén helyezkedik el, Zirc és Veszprém között mintegy félúton, az utóbbi szomszédságában. Veszprém, mint megyeszékhely központjától csupán 10 kilométer választja el, a 82. számú úton haladva. A másodrendű főút Eplényen túl Olaszfalu belterületétől nyugatra ér Zircre a kistérségi központba, ahonnan a Bakony hegységet átívelve folytatja útját a Kisalföld, és annak központja Győr felé.

Eplényt északnyugattól – délkeletig kiterjedően Olaszfalu közigazgatási határa öleli körbe, délnyugatról Lókúttal határos, amellyel földút is összeköti. Déli szomszédja, mint ahogyan azt már említettük részben Veszprém, részben Hajmáskér.

A településen a Veszprém – Győr vasúti viszonylaton megállóhellyel rendelkezik, így nem csak közúton, hanem vasúton is könnyen, gyorsan megközelíthető.

2.2.2. A település múltja, története

Eplényt az első oklevelek 1749-ben említik, mint Olaszfaluhoz tartozó pusztát, határrészt. Ugyanakkor feltehetőleg jóval régebbi múltra tekinthet vissza, amit az is bizonyít, hogy a volt Kökényesi Betyár Csárda melletti ásatás során közel 150 avar kori (700-800 körüli) sírt és egyéb tárgyakat tártak fel a régészek.

A XVIII. század végén a földesura a zirci apát volt. A település kápolnáját Szent Bernát tiszteletére szentelték fel, iskoláját Vajda Ödön zirci apát építtette. Neve bizonytalan eredetű, jelentése: szán talpait összekötő keresztgerenda.

Az 1851-ben Fényes Elek által kiadott Magyarország Geográfiai Szótára című munka így ír a településről: „Eplény, puszt, Veszprém vármegyében, a zirczi apátsági uradalomban, 320 kath. lak., erdős, hegyes határral.”

A község fejlődése az 1930-as évek elején gyorsult fel, a mangánérc bánya 1929-ben történt megnyitását követően. A bányát 1933-ig magántársaság működtette, majd az 1948-ban államosított Rimamurányi-Salgótarjáni-RT. tulajdonába került. Az idők során többször is gazdát cserélt, például 1967-ben a Budapesti Ércfeldtáró Vállalat működtette a bányát. Abban az évben százhusz bányász, illetve kisegítő jutott így megélhetéshez. A bányát a mangánérc kincs kimerülését követően 1979-ben végleg bezárták.

Eplény hosszú időn át Olaszfaluhoz tartozott közigazgatásilag, mivel a két települést mindössze három kilométer választja el egymástól. Az 1980-as években Eplényt is mint a környéken más kisebb falvakat is a várossá váló Zirchez csatolták. A település 1992. január 1-jétől vált fennállása óta először önálló községgé.

2.2.3. A település statisztikai adatainak összesítése (KSH – 2003.)

Megnevezés	2003	Statisztikai kistérség (2003)	Megye
Terület (km ²)	8,28	350	4493
Lakónépesség az év végén (fő)	502	21968	368519
Élveszületés / halálozás	3/2	8,7/13,3 ¹	8,7/12,6
Természetes szaporodás / fogyás (fő)	1	-1,3% ²	-0,6%
Belföldi vándorlási különbözet	12	-7,7 ³	-0,5
Lakásállomány az év végén (db)	167	275 ⁴	258
Épített lakás / megszűnt lakás	-/-	-/-	
Villamos energiát fogyasztó háztartás (db)	185		
Háztartások részére szolgáltatott villamos energia (MWh)	493	2790,1 ⁵	2106,8
Vezetékes gázt fogyasztó háztartás (db)	100	33,3%	60,5%
Háztartásoknak értékesített vezetékes gáz (1000 m ³)	199	1899,9 ⁶	1485,6
Közütemi vízvezeték hálózat (km)	4,8		
Közütemi vízhálózatba bekapcsolt lakás (db)	167	100% ⁷	99,6%
Közütemi szennyvízcsatorna hálózat (km)	5,3		
Közütemi szennyvízcsatorna hálózatba bekapcsolt lakás (db)	167	82,9% ⁸	67,6%
Közterületi kifolyó (db)	2		
Lakosságnak szolgáltatott víz (1000 m ³)	15	27,3 ⁹	38,7
Rendszeres szociális segélyben részesült	1		
Háziorvos és házi gyermekorvos	-		
Óvoda (férőhely/óvodás/pedagógus)	30/18/2		
Általános iskola (terem/tanuló/pedagógus)	-/-/-		
Kiskereskedelmi üzlet (élelmiszer üzlet)	2 (2)	275 (78)	6557 (1466)
Gyógyszertár (Fiókgyógyszertár)	-	4	73
Vendéglátóhely	5	100	2934
Személygépkocsi	100		
Vállalkozás (kft./szöv./bt./egyéni)	34 (3/-/6/24)	1444	30724
Vasútállomás	+		
Postahivatal	+		
Benzinkút	-		
Piac	-		

¹ 1000 lakosra² változás a 2001. év végéhez %³ 1000 lakosra⁴ 100 lakásra jutó lakos⁵ egy háztartási fogyasztóra jutó évi fogyasztás (kWh)⁶ egy háztartási fogyasztóra jutó évi fogyasztás (m³)⁷ közütemi vízhálózatba bekapcsolt lakás (%)⁸ közütemi csatornahálózatba bekapcsolt lakás (%)⁹ egy lakosra jutó évi vízfogyasztás (m³)

További információk, egyéb infrastrukturális jellemzők:

A településen a háziorvos (Olaszfaluval közös) hetente két alkalommal rendel, és a rendelés alatt házipatika üzemel. Külön gyógyszerár helyben nincs, a legközelebbi Zircen található.

A legközelebbi kórház szintén Zircen található, ez azonban nem nyújt teljes körű szolgáltatást, és minőségi kifogások is felmerültek a működésével kapcsolatban, így valójában az igényeket kielégítő legközelebbi kórház Veszprémbe található. Ugyancsak Veszprémbe van a legközelebbi gyógynövény, biobolt. A legközelebbi tűzoltóság Veszprémbe, míg rendőrség Zircen (rendőrőrs), és Veszprémbe (rendőrkapitányság) székel.

A község nevezetessége a közel másfél kilométer hosszúságú, országosan ismert síközpont, melynek a háromból két pályája éjszakai kivilágítással ellátott, és a szánkópálya. A sízőket két, egyenként 500-500 méter hosszúságú, tányéros felvonó szállítja az Ámos-hegy tetejére. Kedvező hóviszonyok esetén a felvonók 9-21 óráig üzemelnek. E népszerűség fenntartását, növelését szolgálja a 2003. szeptember 25-én ünnepélyes keretek között átadott Ámos-hegyi Pihenőerdő, mely 230 hektár területen tanösvénnyel, kilátóval, tornapályával, erdei játszótérrel várja a kirándulókat. Az idelátogatók kényelmét igényes szálláslehetőségek is biztosítják.

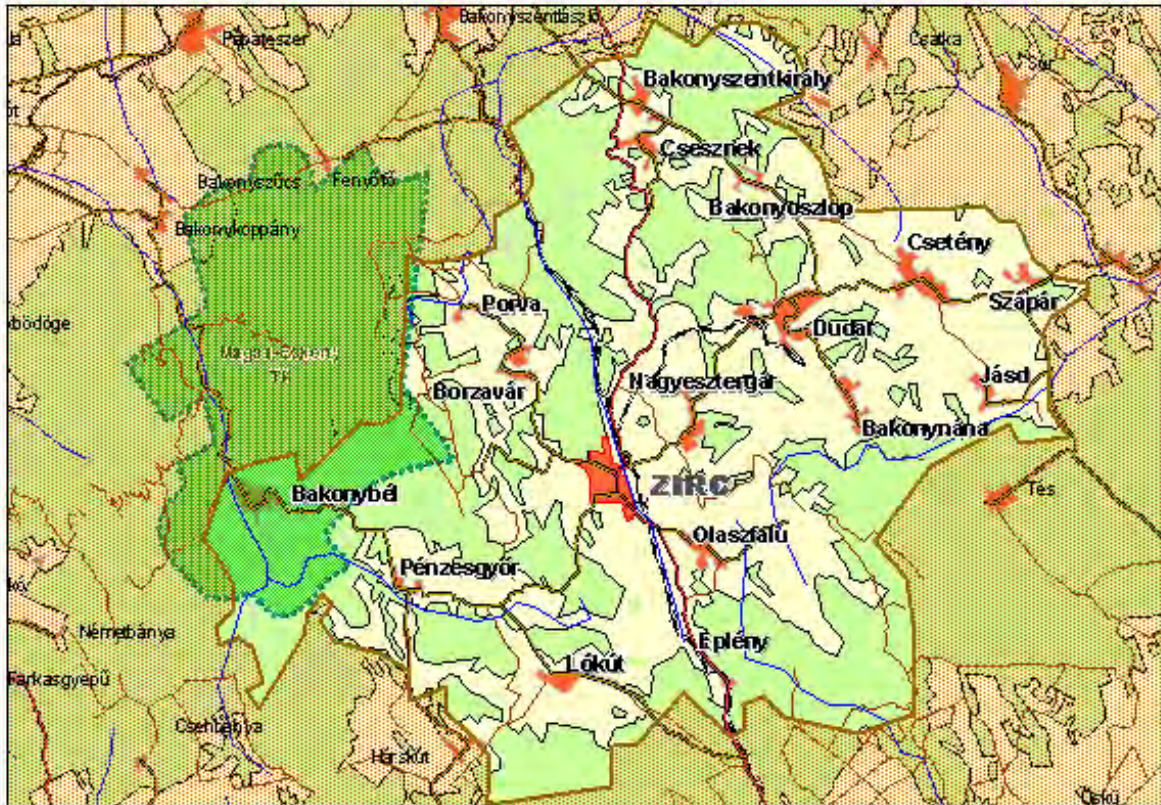
Említést érdemel a Dunántúl leghosszabb, építésekor 199 m hosszú vasúti alagútja, melyet az első világháborúban elsősorban olasz hadifoglyok építettek és már filmforgatás helyszíne is volt. Mára sajnos egy, az 1980-as években elkövetett átépítési hiba miatt hossza kb. 100 m-re csökkent.

A hegyvidék, különösen ősszel, kedvelt vadászati terület, melyet a hazai vadászokon kívül számos külföldi vendég is látogat. Kitűnő piknikezési lehetőséget kínál a Malom-völgy, melyet egy tisztavízű patak szel át, amely korábban malmot is hajtott. A természetjárást kedvelők a turistautakon barangolva gazdag növényvilágot csodálhatnak meg, találkozhatnak őzekkel, szarvasokkal, muflonokkal, vaddisznókkal, stb., így bepillantva a Bakony erdeinek mindennapjaiba, tehát felejthetetlen élményekben lehet részük.

2.2.4. Térségi kapcsolatok

Eplény kistérségi társulási szinten tagja a **Bakonyi Önkormányzatok Szövetségének**. A Bakonyi Önkormányzatok Szövetsége 17 települést foglal magában tagként vagy csatlakozó tagként és egyúttal ez a 17 település alkotja a Zirci kistérség (KSH) területét. A települések az Északi-Bakony területén helyezkednek el, azon belül főként a Magas-Bakony területén, melyhez északról kapcsolódik a Bakonyalja, illetve keletről a Keleti-Bakony, illetve a Tési-fennsík.

Forrás: A Bakonyi Önkormányzatok Szövetsége társadalmi-gazdasági operatív fejlesztési programja, 2004.

A központ, Zirc 400 m-el fekszik a tengerszint felett, és ez jelentősen meghatározza a térség gazdasági és társadalmi életét. Az országos átlagnál lényegesen magasabb az erdősültség aránya, az éghajlat hűvösebb, csapadékosabb, míg a talajadottságok a mezőgazdasági hasznosítás szempontjából kedvezőtlenebbek, mint az ország alacsonyabb fekvésű területein.

Zirc a kistérségi központ de a térség keleti felének másik fontos központja Csetény, amely Zirc után a második legnagyobb település a térségben. A térség nyugati felének központja Bakonybél, ahol a faipar és az idegenforgalom gazdasági súlyánál fogva teszi a települést a térség egyik fontos centrumává.

Zirc hiányosan látja el egy kis-középváros, és ugyancsak hiányosan látja el a kistérségi központ szerepkörét. A főbb hiányzó, vagy nem megfelelő színvonalon jelenlevő város funkciók között említhetjük a színvonalas szórakozást biztosító intézmények (pl. mozi), a piac, a bölcsőde, az öregek otthona, a házasságkötő terem hiányát.

Zirc, mint kistérségi központ, fiatal, hosszú városi múlttal nem rendelkező, részleges középfokú funkciókkal bíró település, említett részleges funkciói miatt a térség települései szorosan kötődnek Veszprémhez, mint megyeszékhelyhez.

A kistérségen belül több egymást átfedő altérség (mikrotérség) különböztethető meg, amelyek közül Eplény a *délkeleti előtér* települései közé sorolható, Eplény, Nagyesztergár, Bakonynána és Jásd társaságában. A térségben erős mezőgazdaság található (Nagyesztergár, Olaszfalu), a 82. út miatt jó a megközelíthetősége Eplénynek és Olaszfalunak. Fontos összekötő kapocs a közös turisztikai kínálat (Eplény, Olaszfalu, Bakonynána és Jásd), bár Jásd közlekedés-földrajzi helyzete miatt nehezen megközelíthető. Az alközponti funkciót egyértelműen a körjegyzőséget működtető Olaszfalu tölti be.

2.2.5. Lakosság, demográfia

A település belterületén kívül a külterületen egy további lakott településrész található:

	Lakosság szám	Háztartások száma	A belterület centrumától való távolsága (km)	A külterület települési jellege
Központi belterület	468	166		
Külterület:				
Kökényesi erdőszház	1	1	8,3	Erdőszház

Forrás: KSH, 2001-es felmérés

A zirci kistérség összlakosság száma az elmúlt évtizedekben folyamatosan csökkent, a népességvesztés mértéke 1980 és 2002 között közel 4% (a 2002. évi népesség 96,3%-a az 1980. évi népességnek), számszerűsítve mára mintegy 900 fővel kevesebben élnek a kistérséget alkotó 17 településen, mint két évtizeddel ezelőtt. Ez a tendencia azonban Eplény esetében nem áll fenn, ahogyan azt az alábbi táblázat is mutatja:

Település	1970	1980	1990	2001	2002*	2001. évi az 1990-es népesség %-ában
Eplény	436	415	420	469	489	111,7

A település lakosszáma 2001-ben 469 fő, 2002-ben 489 fő volt, jelenleg 538 fő, azaz erőteljesen növekszik. A nagymértékű betelepülésnek köszönhetően Eplényben az idősek aránya a térségben a legalacsonyabb. Csaknem a lakosok negyede 14 év alatti. A további betelepülés serkentése érdekében többek között belterületen az Önkormányzat új építési telkeket jelölt ki. Ennek megfelelően a településen a háztartások száma is megnőtt az elmúlt évek során, jelenleg mintegy 186 db van. A tervek szerint mintegy 700-750 főre kívánják a település lakosságát megnövelni.

Nemzetiségi kötődés tekintetében a KSH felmérése szerint a lakosság 98,3%-a magyar, német: 0,6%; ismeretlen, nem válaszolt: 1,7%. Vallásukat tekintve: római katolikus: 79,5%; református: 5,5%; evangélikus: 1,1%; nem tartozik egyházhoz, felekezethez: 4,3%; ismeretlen, nem válaszolt: 9,0%

2.2.6. Természetföldrajzi adottságok

2.2.6.1. *Fekvés, domborzati viszonyok*

Eplény a Veszprém megye területén elhelyezkedő Öreg-Bakony kistáj nyugati részén található. A kistáj területe 700 km². Az **Öreg-, vagy Magas-Bakony** szerkezetileg a középhegységi geoszinklinális nyugati szárnyának tartozéka. A kistáj domborzatát árkos-sasbérce szerkezet jellemzi. Fejlődésmenete során ÉNy-DK-i és erre merőleges irányú szerkezeti vonalak mentén szerkezeti árkokra és különböző magasságú sasbércekre, fennsíkokra töredezett. Mai geomorfológiai képét tető helyzetű (550-710 m), köztes helyzetű (400-500 m), átlagos magasságú (300-400 m) és alacsony helyzetű fennsíkok és fennsíkmadványok, az ezeket tagoló, eltérő tengerszint feletti helyzetű hegyközi medencék, a medencéket felfűző karsztos eróziós szurdokvölgyek, szélesebb-keskenyebb glacisok és pedimentek határozzák meg.

Maga a kistáj függőleges jól tagolt, változatos arculatú, a domborzat változékonyságára utal az hogy a relatív relief értékek magasak (átlag 170-180 m/km²). Fejlett völgyhálózat jellemzi, átlagos völgyssűrűsége 4,5 km/km²). Mikroformákban gazdag felszínét karsztos mélyedések, karsztmezők teszik változatossá.

2.2.6.2. *Földtani viszonyok*

Az Öreg-Bakony (Magas-Bakony) kistáj földtani adottságait illetően megállapíthatjuk hogy a hegységi tömeget uralkodóan mezozoos mészkő és dolomit formációsorozatok, kisebb részt harmadidőszaki medenceüledékek, negyedidőszaki üledéktakarók építik fel. A felszín litológiai felépítésében az alábbi kőzetek vesznek részt: dolomit 15,7%, mészkő 18,1%, túlnyomóan karbonátos komponensű folyóvízi kavicsok 3%, folyóvízi eredetű, többszörösen áthalmazott kavicsok 3,1%, vörösangyag kötőanyagú kavicsok 2,6%, homokos lösz 6,1%, pannóniai agyag, homok 6,1%, típusos lösz 0,55%, közettörmelék 0,9%, lejtőtörmelék löszös beágyazásban 2,32%, lejtőlösz 34,1%, glacisok 1,4%, futóhomok 2,3%, öntésföld, homok, iszap 3,2%. Ennek megfelelően a kistájon az építési nyersanyagok széles skálája fordul elő.

2.2.6.3. *Talajtani áttekintés*

A kistájat legnagyobb területű kiterjedésben, 40%-ot meghaladóan mészkövön képződött rendzinák borítják.

A település belterületétől nyugatra eső rész potenciális csúszásveszélyes területnek minősül.

2.2.6.4. Éghajlat

A Bakony éghajlatára alapvetően a mérsékelt hűvös, mérsékelt nedves klíma a jellemző. A magasabb hegységi részek, az Öreg-Bakony és kismencedéi valamivel hűvösebbek, és a csapadék mennyisége is nagyobb, meghaladja a 800 mm-t.

A főbb éghajlati jellemzők ismertetése:

Napfénytartam				
átlagos évi [h/év]		1901-1950		
Hőmérsékleti jellemzők				
átlagos évi (°C)		8,8		
átlagos havi (°C)	január	-2,8	július	19,6
	február	-0,8	augusztus	18,4
	március	3,8	szeptember	14,4
	április	9,1	október	9,4
	május	14,2	november	4,0
	június	17,4	december	0,1
mérőhelyek		Zirc		
Csapadék adatok (1941-1970)				
átlagos évi		754 mm		
legnagyobb évi		1061 mm		
átlagos havi)	január	45 mm	július	89 mm
	február	51 mm	augusztus	68 mm
	március	43 mm	szeptember	49 mm
	április	56 mm	október	57 mm
	május	69 mm	november	85 mm
	június	82 mm	december	60 mm
hótakarós napok száma		átlag 57		
hótakaró átlagos vastagsága		12 cm		
mérőhelyek		Bakonynána		
Széljellemzők				
iránya		Főként Ny, továbbá D, és ÉNy		
Párolgási jellemzők a térségben				
Területi párolgás		575-600 mm/év		

A táblázatban szereplő adatok forrása: Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

2.3. TERÜLETFELHASZNÁLÁS

2.3.1. Területhasználati megoszlás

Eplény közigazgatási területe mintegy **828,3 hektár**, ebből **793,4 hektár külterület** és **34,9 hektár belterület**. A település áttekintő környezeti térképe a **mellékletben** található.

A külterületi területhasználatok részletes ismertetését az alábbi táblázat adja

Külterületi területhasználat	Terület (ha)	Külterülethez viszonyított arány (%)
Szántó	122,5863	15,5
Gyümölcsös	-	-
Szőlő	-	-
Gyep	39,8865	5
Erdő	598,5589	75,5
Nádas	-	-
Művelés alól kivett terület	32,4206	4

Forrás: Önkormányzati kérdőív, 2005

A Magas-Bakonyra jellemzően a nagykiterjedésű, összefüggő erdőterületek a jellemzők, amelybe a Zirci-medence szántó és gyepterületei illeszkednek. Eplény területhasználati megoszlására ugyancsak az erdő területek dominanciája (több mint 75%-a a külterületnek), valamint a szántó területek viszonylagos súlya (15,5%) a jellemző. A gyepterület művelési ágba tartozó illetve a művelés alól kivett területek aránya egyaránt 5% körüli értéket mutat.

2.3.2. Úthálózat

Eplény közigazgatási területére eső **teljes úthálózat hossza 12,6 km.** A közútkezelő Kht. kb. 3 km szilárd burkolatú utat kezel a területen.

A település területén található közúthálózat megoszlása:

Tulajdonos / kezelő	Szilárd burkolatú	Burkolatlan
	km	
Összes úthossz	8,6	4
Önkormányzati kezelésben	2,6	3
Közútkezelő Kht. kezelésében	3 (82.sz. főút)	-
Verga Rt. erdészeti út	3	1
Belterületen	4,1	0,7
Megjegyzés:		
Milyen a burkolat állapota belterületen?	jó	
- külterületen?	elfogadható	
Van-e kerékpárút a településen?	nincs	
Biztonságos-e a gyalogosközlekedés?	igen	
Van-e tömegközlekedés?	helyközi	
Napi hány alkalommal érinti a települést?	busz: 50 db, személyvonat: 6 db	
Mekkora az átmenő forgalom ?	jelentős	
Mekkora a teherforgalom?	jelentős	
Mekkora az éjszakai forgalom?	átlagos	
Van-e mezőgazdasági forgalom?	átlagos	
Van-e ipari forgalom?	átlagos	
Mekkora a forgalmi zajterhelés?	jelentős	
Milyen a forgalmi levegőszennyezettség?	jelentős	
Van-e külön elkerülő út ? (hossza)	nincs	
Van-e tervezett elkerülő út?	van	
Milyen a vasúti személyforgalom?	átlagos	
Milyen a vasúti teherforgalom?	átlagos	
Milyen a vasúti forgalomból eredő zajterhelés?	átlagos	

Forrás: Önkormányzati kérdőív

A település területén az utak minősége belterületen jónak, külterületen elfogadhatónak, de helyenként felújítandónak mondható. Az Önkormányzat a Veszprémi utca 72. sz. és a Búzavirág utca között összekötő útszakasz megépítését tervezi.

A településen jelenleg nincs kerékpárút, ugyanakkor a településen vezetne át a megyei rendezési tervben rögzített Győr-Veszprém összekötő kerékpárút.

A települést keresztülszelő 82. sz. főút igen jelentős forgalmat bonyolít le (Győr – Veszprém), aminek köszönhetően mind a forgalmi zajterhelés, mind a levegőszennyezettség jelentős. A forgalom belterület határára való elterelése érdekében a település rendezési terve már tartalmazza egy elkerülő út építését, amely a jelenlegi belterület nyugati szélén engedné át a várhatóan a jövőben sem csökkenő mértékű átmenő forgalmat.

A megyei rendezési terv az említett elkerülő út mellett egy további, Eplényt is érintő mellékútvonal fejlesztési elképzelést is szerepeltet, a Lókútra vezető földút, szilárd burkolatú úttá való fejlesztését.

A településen halad át a Győr-Zirc-Veszprém vasútvonal, amelyen a közlekedő vasúti szerelvények egy-egy irányban naponta mintegy 6-6 alkalommal állnak meg a településen. A vasúti személyszállításban az ingázó forgalom nem számottevő. Mind Veszprém, mind Győr esetében a vasútállomás messze esik a munkahelyektől, tehát további átszállásra volna szükség. A menetidő (főleg Győr felé) hosszú, a Zirc–Győr távolság 58 km, a menetidő átlagosan 1 óra 40 perc, a Zirc–Veszprém távolság vasúton 21 km, a menetidő 41 perc. A rugalmasabb és gyorsabb autóbusz közlekedéssel szemben a vasút versenyhátrányban van. Jellemző inkább, hogy a Veszprémből továbbutazók, illetve a kirándulók használják a vasutat. A vasúti forgalomból eredő terhelés nagysága nem haladja meg az átlagos értéket, lakossági panasz nem érkezett, zajvédelmi, rezgésvédelmi intézkedések hozatalára nincs szükség.

2.4. VÍZGAZDÁLKODÁS

2.4.1. Vízrajz, felszíni vízhasználat

2.4.1.1. Felszíni vizek, árvízvédelem

A térség felszíni vizekben nem kifejezetten gazdag. A legjelentősebb állandó vízfolyásnak a Malom-völgyi-patakot lehet tekinteni, ami a belterülettől távol szeli át a település területét.

A település közigazgatási határain belül az alábbi vízfelületek találhatók:

Közigazgatási határon belüli tavak, vízfolyások				
	Név	Típus	Állapota, használata	Tulajdonos, kezelő
1.	Malom-völgyi (Malom árok)	patak	kielégítő	PVT
2.	Cuha-patak	patak	kielégítő	Önkormányzat
2.	Névtelen	patak	megfelelő	Önkormányzat

Megjegyzések: PVT: Pápakörnyéki Vízitársulat

Forrás: Önkormányzati kérdőív

A településen található vízfolyások főbb adatai a Vízügyi Igazgatóság adatai alapján:

Cuha-patak	
Hossz	3,2 km
Vízgyűjtő terület	5,5 km ²
Tulajdonos	Magyar Állam
Kezelő	önkormányzat
Üzemeltető	önkormányzat
A meder vízszállító képessége(m ³ /s):	-
Műtárgyak	-
Mederállapotok	Burkolt: nincs.
	Burkolatlan hossz: 3,2 km Rézsühajlás: 1:1,5
Partbiztosítások	nincs adat
Elöntések	nincs információ.
Elöntött és veszélyeztetett terület	nincs a településen
Helyi/települési vízkárok	Nincs információ

Forrás: KÖDU-KÖVIZIG

Malom árok vagy Malom-völgyi patak	
Hossz	3,3 km
Vízgyűjtő terület	- km ²
Tulajdonos	Magyar Állam
Kezelő	Pápakörnyéki Vízitársulat

Üzemeltető	Pápakörnyéki Vízitársulat
A meder vízszállító képessége(m³/s):	-
Műtárgyak	-
Mederállapotok	Burkolt: nincs.
	Burkolatlan hossz: 3,3 km Rézsűhajlás: 1:1,5
Partbiztosítások	nincs adat
Elöntések	nincs információ.
Elöntött és veszélyeztetett terület	nincs a településen
Helyi/települési vízkárok	Nincs információ

Forrás: KÖDU-KÖVIZIG

A Névtelen árok a település déli határán

2.4.1.2. Felszíni vízhasználat

Eplényben a felszíni vízhasználat elenyészően csekély mértékű. Pontos információk nem állnak rendelkezésre.

2.4.1.3. Csapadécsatorna-hálózat

A csapadékvíz gyűjtése többnyire burkolat nélküli nyílt csatornahálózatban történik, de egyes helyeken kölapokkal való burkolat is megtalálható. A nyílt árkok füves rézsűvel lettek kialakítva. A csatorna állapota helyenként felújításra szorul. Pontos hossza nem ismert.

A csatornák vizét a Névtelen patakba vezetik el, de többnyire elszikkad.

A kistérségi önkormányzatok együtt pályáznak a csapadékvíz-elvezető hálózat építésére / korszerűsítésére. A tavalyi év során a település északi részén Olaszfalu irányából esővíz által hozott sár árasztotta el az üzemelő ivóvíz kutat, és környezetét, szennyezve a kutakat. A Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség helyszíni bejárást tartott és azt követően felszólította az érintetteket (Eplény, Olaszfalu önkormányzata, Bakonykarszt Rt., Máv Rt.) a helyzet rendezésére.

Azóta a helyzet részben rendeződött, részben a munkálatok folyamatban vannak. A jövőbeni elöntés megakadályozása céljából az Önkormányzat erdősítést tervez, amely megfogná a lezúduló nagyobb tömegű vizet.

2.4.2. Felszín alatti vizek, felszín alatti vízhasználat

2.4.2.1. Talaj- és rétegvizek

Az Öreg-Bakonyban összefüggő talajvízszintet szinte sehol sem találhatunk. A völgypatak talajvíz előfordulásai elszigeteltek és jelentéktelenek. Kémiai típusuk kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménységük 15-25 nk között, szulfáttartalmuk 60 mg/l alatt van. A rétegvizek mennyisége a tározóközet porozitása szerint 0,1-1,5 l/s.km² között változik. Az artézi kutak száma kevés. Vízhozamuk általában tetemes. Mélységük változó. A hegység peremvidékein folytatott bányavíz kitermelések miatt szintje erősen süllyedt.

2.4.2.2. Ivóvízellátás

A község ivóvízellátása a **Bakonykarszt Rt., Veszprém** által üzemeltetett **eplényi** önálló vízműről nyert részben talajvízből, részben karsztvízből történik. A vízellátás főbb adatait az alábbi táblázatok tartalmazzák:

Település	Vízellátó rendszer		A vízellátó rendszer vízbázisai				
	Megnevezése	Üzemeltető	Telepítési helye	Kataszteri szám, darabszám	Vízminőség, Vízkezelés	Ivóvíz kutak kapacitása (max/átl.) m ³ /d	Kitermelt vízmennyiség (em ³ /év)
Eplény	vízmű	Bakonykarszt Rt.	-	2 db kút: Olaszfalu K-4 Olaszfalu K-26 (új kút, a beüzemelése folyamatban van)	Tisztítást nem igénylő víz	Átl.kap.: 170 m ³ /d Max.kap.: 170 m ³ /d	20,8

Település	Ellátottság mértéke				Vízfogyasztás mértéke	
	lakás (db)	üdülő (db)	közület (db)	összes (db)	lakossági (em ³ /év)	intézményi (em ³ /év)
Eplény	167	22	9	198	14,7	3,2

A talajvízkút védőterülete előzetesen lehatárolt, de határozati elrendelésre nem került sor. Az új kút sérülékenységeinek vizsgálatát a közeljövőben tervezi az üzemeltető.

Az éves ivóvíz-felhasználás 15.000 m³. Az ivóvízhálózatba bekötött háztartások száma 186 db, azaz teljes a rákötöttség. A településen 2 db nem üzemelő közkút található.

Az üzemi adatszolgáltatásban szereplő Eplény vízmű Olaszfalu K-4-es kút vízminőségi adatai 1996-2003. között:

Kat. Szám	Dátum	pH	Fajl. Vez-kép	NO3	NO2	NH4	Fe	Mn	HCO3	SO4	Na	K	KOI ps	Cl	Lug-osság	Össz. Kem	Ca	Mg	Hóm
			µS/cm	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mmól/l	mg/l CaO	mg/l	mg/l	°C
K-4	2003.09.29	7,09	671	43	<0,01	<0,04	0,09	<0,02					0,5	31	5,8	229	133	19	9,8
K-4	2002.10.07	7,19	655	48	<0,01	<0,04	<0,03	<0,02					1,1	31	6	245	148	16	9,8
K-4	2001.09.26	7,13	657	42	<0,01	<0,04	0,06	<0,02					1,1	27	5,5	237	141	17	9,8
K-4	2000.10.28	7,29	622	43	<0,01	<0,04	<0,03					0,8	26	5,5	212	115	22	9,9	K-4
K-4	1999.10.20	7,39	628	37	0,4	<0,04	<0,03		<3			0,4	22	5,4	221	117	25	9,4	K-4
K-4	1998.10.21	7,02	727	26	0,02	<0,03	0,21						2	32	6,9	269	163	18	10,3
K-4	1997.10.21	7,24	616	35	0	0	0,09			0			0,5	19	5,7	233	119	31,6	9,8
K-4	1996.07.24	7,12	590	30	0	0	0		335				1,3	18		209	111	22,9	10,6

Forrás: Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

A kútból nyert vízzel kapcsolatban minőségi kifogás nem merült fel.

2.4.2.3. Egyéb vízhasználatok

A településen, az ivóvíz kivételen kívül más jelentősebb felszín alatti vízkivétel nem folytatnak. A kőbánya utcájában található kútról igen kis mértékű öntözési célú vízkivétel történik. A kevés számú, alig használt ásott kerti kutak vízfogyasztása nem számottevő, nyilvántartásba nem kerül.

2.4.3. Potenciális szennyezőforrások

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendeletet módosító **7/2005. (III. 1.) KvVM** rendelet alapján Eplény település közigazgatási területe **fokozottan és kiemelten érzékeny** felszín alatti területnek minősül. a **219/2004 (VII.21.) Kormányrendelet** 7.§. (5) bekezdése értelmében – egy adott területen a 2. számú melléklet szempontjai szerint – végzett, vagy végeztetett lokális vizsgálat nyújt lehetőséget **egyedi szennyeződés érzékenységi kategóriába történő besorolás** megállapítására.

A 219/2004 (VII.21.) Kormányrendelet 5.§. (8) bekezdése értelmében „a városok települési önkormányzata a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LVIII. Törvény 46.§ (1) bekezdése b. pontja szerinti települési környezetvédelmi program részeként annak készítésekor, illetve felülvizsgálatakor, a környezetterhelési díjról szóló 2003. évi XXIX. Törvény szerinti forrásokra támaszkodva monitoring rendszer kiépítésével és működtetésével figyelemmel kíséri a közigazgatási területen levő talajvíz mennyiségi és minőségi állapotát, különösen a nem pontszerű (diffúz) szennyező-forrásokból származó szennyezés hatására kialakult állapotot.

A település a felszíni vizekre vonatkozó vízminőségvédelmi területi kategóriák (240/2000. (XII.23.) kormányrendelet 2. mellékletében nem szerepel, **nem fekszik érzékeny felszíni víz vízgyűjtő területén.**

A 49/2001-es - a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló - kormányrendelet szerint a település **nitrátérzékeny** területen fekszik. Ezért a gazdálkodó szervezeteknél meg kell felelni a rendelet 1. mellékletében rögzített „jó mezőgazdasági gyakorlat” előírásainak, valamint szivárgásmentes trágyatárolást kell biztosítani 2005. december 31-ig.

A talajt és a talajvizet veszélyeztető potenciális szennyezőforrásokból a település közigazgatási területén a következőket találjuk:

2.4.3.1. Állattartás

A térség hagyományainak megfelelően magas a ló és a szarvasmarha tartás aránya. Ugyan az elmúlt években jelentősen csökkent az állatok száma, de a térség adottságai kedvezőek a szarvasmarha és ló tartás számára. A ló tartása elsősorban turisztikai céllal bír, de található a térségben külföldi tulajdonú, hobbi-lovarda is. A sertés, juh, illetve a baromfifélék tartásának jelentősége is kisebb az országos átlagnál, jóllehet éppen Eplény esetében az egyedüli jelentősebb állattartást egy juhtelep jelenti. A Bakony egyik hagyományos fajtája a mangalica sertés.

Eplényen egyetlen jelentősebb állattartó telep található a 072 helyrajzi szám alatt. A **Kirchkeszner Tibor** által működtetett juh telepen az állatlétszám 120 db körüli. A keletkező trágya vélhetően a tulajdonos által birtokolt (részben bérelt), és művelt szántóterületek történik. A működésével kapcsolatban jelentősebb probléma nem merült fel, hivatalos lépés vele szemben nem történt.

A belterületi állattartás, ahogyan azt az alábbi táblázatban szereplő becslült adatok is mutatják kis léptékű, kizárólag háztáji célú.

Belterületi (háztáji) állattartás	Egyedszám összesen fajtánként (db)
1. Ló	-
2. Szarvasmarha	-
3. Sertés	50
4. Baromfi	400
5. Egyéb	100
Megjegyzés:	

Forrás: Önkormányzati kérdőív

2.4.3.2.   *Növénytermesztés*

A kistérségben a mezőgazdaság természeti feltételei eltérnek a hagyományos hazai feltételektől. Az éghajlat hűvösebb, csapadékosabb, a földterületek termőhelyi adottságai kedvezőtlenebbek a magyar átlagnál. A sok nagy reliefenergiával bíró terület, a mészkő alapkőzet és annak negatív hatása a talaj vízgazdálkodására, és az amúgy is gyenge talajadottságok a jellemzőek. A hűvösebb, csapadékosabb éghajlat nem kedvez sem a szőlő- sem gyümölcstermesztésnek. A földterületek termőképessége gyenge, a szántók aranykorona értéke átlaga 20 AK alatt van. A szántóföldi termelés lehetőségei rosszak.

A település területén található szántóterületek aranykorona értéke 12 AK/ha körüli, 2000-es felmérés szerint mindössze 9,97 AK. Eplényen egyetlen nagyobb mezőgazdasági vállalkozó művel szántóterületet, mintegy 40 ha-on, amelynek egy része saját, másik része bérelt föld. **Kirchkeszner Tibor** helyi vállalkozó a földjein alapvetően gabonát termeszt, szerves és műtrágyát egyaránt használ. A felhasznált trágya minőségére és mennyiségére vonatkozóan nem áll rendelkezésre megbízható információ. A szerves trágyázáshoz vélhetően az állattartás során keletkező juh trágyát használja. A fennmaradó kisebb szántóterületeken gazdálkodókról, a felhasznált műtrágya mennyiségére nem ismert.

2.4.3.3.   *Erdőgazdálkodás*

A település erdőterületei szinte kizárólagosan állami területek, amelyek kezelője a **Verga Rt.**, Veszprém. Gazdálkodási információk nem ismertek, a letermelés módjára, a letermelt fa mennyiségére vonatkozólag nem áll rendelkezésre információ.

2.4.3.4.   *Maradandó talajszennyezések*

Eplény területén számottevő maradandó talajszennyezés nem fordult elő. A talajvíz minőségét károsan befolyásoló, nem megfelelően működő közműpótlókról jellemzést a szennyvízzel foglalkozó bekezdésben, az illegális vagy nem megfelelően működő hulladéklerakókról a hulladékgazdálkodás bekezdésben adunk.

2.4.3.5.   *Ipari tevékenység*

Az 1979-ben bezárt mangánérc bánya helyén jelenleg a **Matyi Általános Építő és Kivitelező Kft.** sírkő, műkö telephelye található. Az építőipari kivitelezéssel, műkö termékek készítésével foglalkozó cég a település külterületén üzemel, így a belterületen élők számára problémát nem okoz. Hatósági eljárásra a működésével kapcsolatban nem került sor.

2.5. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

2.5.1. Kommunális folyékony hulladékkezelés

A Nemzeti Települési Szennyvízelhelyezési és –tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló 25/2002. (II. 27.) Kormányrendelet alapján Eplény település szennyvízelvezetési agglomerációja az agglomerációs jegyzékben **önálló agglomerációként** az **E 160/1**-es kóddal szerepel, kalkulált napi lakosegyenérték terhelése **522 LE**.

Eplényben a kommunális szennyvízkezelés megoldottnak tekinthető. 1995-ben kiépült a település szennyvízcsatorna hálózata, és befogadóként az Eplény Községi Szennyvíztisztító Telep. A részben egyesített, részben elválasztott rendszerű csatornahálózat a település valamennyi háztartásának rákötését lehetővé tette, és mára valamennyi fürdőszobával ellátott (csak 3 helyen nem) ellátott háztartás rákötött. Így a rákötöttség csaknem teljesnek (98%) mondható. Az évente elvezetett szennyvíz mennyisége 12.000 m³.

A csatornahálózat és a szennyvíztisztító telep üzemeltetője egyaránt a veszprémi Bakonykarszt Rt. A telep legfontosabb műszaki paramétereit az alábbi táblázat mutatja be:

A kommunális szennyvíztisztító paraméterei		
A településen összegyűjtött szennyvíz befogadó szennyvíztelepe:		Eplény Községi Szennyvíztisztító Telep
A szennyvíztelep üzemeltetője:		Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Rt.
A telepen üzemelő technológia:		III. fokozatú
A telep kapacitása (m ³ /nap) ¹⁰ :		90
A telep átlagos terhelése ¹¹ (m ³ /nap):		33
A szennyvíz befogadójának megnevezése:		Névtelen árok
A befogadó vízminőség-védelmi kategóriája:		I. (3/1984. (II.7.) OVH rendelkezés
A telepen üzemelő technológia		
Technológia elemei	Része a technológiának (+), nem része (-)	Hasznos térfogat (m ³)
Gépi rács:	+	
Uszadékfogó:	-	
Előülepítő:	-	
Anaerob medence:	+	22
Anoxikus medence:	+	36
Aerob medence:	+	72
Utóülepítő	+	27
Fertőtlenítő medence:	+	3
Iszapsűrítő:	+	30
Iszaprothasztó:	-	

¹⁰ Kapacitás: A telepre naponta érkező maximális szennyvízmennyiség

¹¹ Átlagos terhelés: A telepre naponta átlagosan érkező szennyvízmennyiség

Gépi iszapvíztelenítő:					
Oxigén bevitel (kgO2/h): 6					
Légbevitel:	Légbefúvással történik				
A telepre beérkező szennyvíz minősége					
BOI5 (mg/l)	KO (mg/l)	Összes N (mg/l)	Összes Foszfor (mg/l)	Lebegőanyag (mg/l)	Összes só (mg/l)
452,7	1360,8	124,4	21,2	894,4	1272,5
A telepről elfolyó szennyvíz minősége					
BOI5 (mg/l)	KOI (mg/l)	Összes N (mg/l)	Összes Foszfor (mg/l)	Lebegőanyag (mg/l)	Összes só (mg/l)
17,7	78,3	34,4	2,2	62,2	876,4
Bírság határérték túllépés miatt					
Bírságolás éve:	2001.			2002.	
Bírság összege:	43.296			4,952 Ft	
Bírságolt paraméter	KOI, Összes foszfor			KOI, Összes foszfor, NH3-NH4-N	
Megjegyzés (problémák, felmerülő igények):					

Forrás: Bakonykarszt Rt.

A Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, és Vízügyi Igazgatóságnál nyilvántartott adatok a település csatornahálózatára és szennyvíztisztítására vonatkozólag:

Lakosszám (fő)	Csatornahálózat adatai			
	Csatorna-hálózat típusa	Csatorna hálózat hossza (km)	Csatornázottság mértéke % (Bekötött lakás/összes lakás)	Rákötési arány % (Bekötött lakás/ellátott területen lévő lakás)
489	gravitációs	7,02	91	91

Kommunális szennyvíztisztítás					
Az adott településről rávezetett szennyvíz mennyiség (em ³ /év)	A szennyvíztelep helye	A szennyvíztelep kapacitása m ³ /d	A telep technológiája	Tisztított szennyvíz mennyisége (em ³ /év)	Tisztított szennyvíz befogadó, szelvényszám
14,6	Eplény	90	Eleveniszapos biológiai tisztítás szervesanyag lebontással, N és P eltávolítással az iszap stabilizációjával	14,6	Névtelen patak

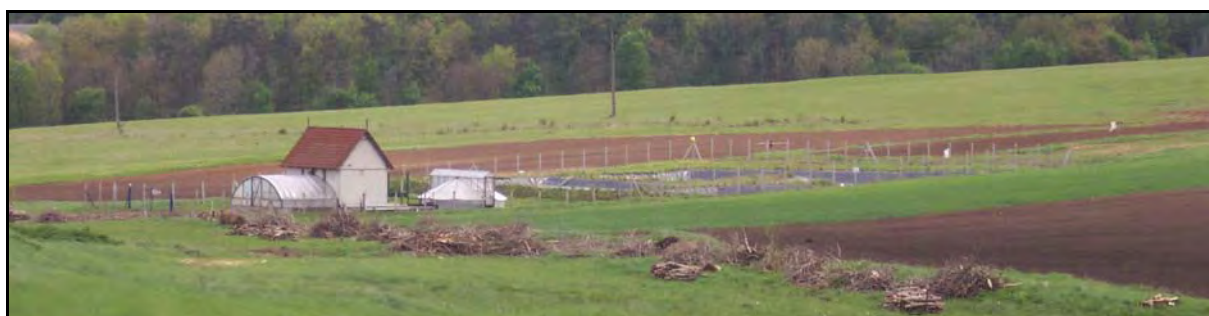
A Közép-Dunántúli KTVF által a szennyvíztelepre vonatkozó nyilvántartott információk:

A szennyezőforrásra vonatkozó azonosítók							
Sorszám	Szennyvízkibocsátó neve	Fő-, Másodlagos-, Elsődleges befogadó	VM víz-gyűjtő kód	33 vízgyűjtő kód	Megye kód	Kiem. vízm. ter.	TEÁ-OR kód
04-112	Községi szennyvíztisztító telep	Duna-Sió-Nádor-Névtelen patak	1700	13	19	"I"	V

A kibocsátott szennyvíz mennyisége						
Település kód	Üzemnapok száma	Összesen 1000 m3/év	mech. és biol. részl. tisztítva 1000 m3/év	mech+biol. nitrifikáció-val 1000 m3/év	III. fok P eltáv. vegyszeres 1000 m3/év	III. fok N eltáv. 1000 m3/év
33941	365	12,95	12,95	12,95	12,95	12,95

A szennyezőanyag terhelés nagysága								
Oxigén-fogyasztás KOIk t/év	Összes oldott anyag t/év	Ammóniumion NH4-N kg/év	Extrahálható anyag t/év	Összes lebegő anyag t/év	Anion-aktív detergens. t/év	Összes-P kg/év	Összes-N kg/év	Nitrát-N kg/év
0,4	13,0	10,2	0,020	0,3	0,001	14,5	15,1	4,9

A szennyvíziszap				A kibocsátás helyének GIS koordinátája			
mennyisége 1000 m3/év	szárazanyag tartalma t/év	Bírságra kötelezett	Elhelyezés módja	X koordináta	Y koordináta	KTJ azonosító szám	KÜJ azonosító szám
0,1	3,6	0	mezőgazdasági hasznosítás	206976	564542	100431525	100285695

A csatornahálózatba nem bekötött Kőkényes Fogadó illetve a Matyi Kft. valószínűsíthetően zárt szennyvíz szikkasztóval rendelkezik, ahonnan időszakosan szállítják el az összegyűjtött folyékony hulladékot.

2.5.2. Kommunális szilárd hulladék

A településen a kommunális szilárd hulladék gyűjtése és elszállítása jelenleg megoldott. A szolgáltató – **Veszprémi Kommunális Rt.** a gyűjtött hulladékot zárt gyűjtőjárművel a veszprémi hulladéklerakóba szállítják.

A hulladéklerakó telep, a Cseri-murwabánya területén található. Az anyagok tömörítését korszerű, nagy tömörítő képességű kompaktor végzi. A tömörített hulladékot közegészségügyi, környezetvédelmi valamint tűzvédelmi szempontok miatt rendszeres földtakarással látják el. A jelenleg művelt depóniát a vízkészletek védelmében bentonitos szigeteléssel, csurgalékvízgyűjtővel és 5 db figyelőkutas monitoring rendszerrel látták el.

A kommunális hulladéklerakó legfontosabb jellemzőit az alábbi táblázat tartalmazza:

Kommunális hulladéklerakó	Veszprémi regionális hulladékkezelő telep	
Lerakótér mérete, kapacitása	2,7 ha	
Várható élettartam	2-2,5	
Üzemeltető	Veszprémi Kommunális Rt.	
Tulajdonos/kezelő	Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata	
Réteges takarás (van / nincs)	van	
Tömörítés (van / nincs) - foka?	van	
Szelektálás (van/nincs)	van (Veszprémben)	
A veszprémi regionális hulladékkezelő telep műszaki védelme, fontosabb műtárgyak felsorolása kapacitással:		
Műtárgy	Van/nincs, jellemzője	Hossza / Mérete
Kerítés	van	340 m
Csurgalékelvezető árok	van	-
Biogázelvezető rendszer	nincs	-
Válogatócsarnok	van	
Monitoring kút	van	7 db
Kocsimosó, fertőtlenítő	van	-
Szigetelés rétegei	Bentonittal kevert homokliszt	-
Tervezett lerakók, átrakók	-	
Hulladékátrakó (van/nincs; helye)	-	

Forrás: Veszprémi Kommunális Rt.

A lakossági tulajdonú gyűjtőedényeket (120 literes) hetente egyszer ürítik és a gyűjtött hulladékot zárt gyűjtőjárművel szállítják el. Közterületen 1 darab 4 m³-es konténer (temető), valamint 4 darab 60 literes szemétygyűjtő edény (buszmegállók) van elhelyezve, amelyet hetente 1 alkalommal ürítenek.

Szelektív hulladékgyűjtő sziget nem működik a településen. Lomtalanítást a településen évente egy alkalommal szervez az önkormányzat.

A település csatlakozott az **Észak-balatoni Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszerhez**, amely Európai Unió támogatással kívánta a nagyobb térség kommunális hulladék elhelyezés gondjait megoldani. A rendszerhez összesen 162 település csatlakozott. A program során a térségben működő öt önkormányzati lerakó bezárása, és rekultiválása mellett egy regionális hulladéklerakó centrum megépítése, 2 átrakó állomás, 4 előkezelő létesítmény valamint 3 komposztáló létesítmény kerülne kialakításra. A településen a tervek szerint bevezetésre kerülne a szelektív hulladékgyűjtő rendszer, melynek elemei a településenként elhelyezett gyűjtőszigetek, hulladékudvarok, átrakó állomások lennének. A program egyúttal a szükséges eszközpark kialakítását (gyűjtő járművek és edényzet) is biztosítaná.

A Veszprém városa gesztorságával szerveződött ISPA finanszírozási projekt megvalósítása a kezdetektől fogva problémákba ütközött, amelyek között a legjelentősebb a megfelelő feltételekkel, hatósági hozzájárulással, lakossági elfogadással rendelkező regionális hulladéklerakó centrum helyének hiánya.

Számos helyszínnel történt kísérlet a telep kijelölésére, de az utolsó tervezett helyszín, Szentgál elvetését követően a projekt egésze veszélybe került, és féltő hogy ha a beruházást 2006. januárjában nem tudják megkezdeni a nyert támogatástól eszik az ország. Ez a térség hulladék helyzetének hosszú távú további rendezetlenségét, a környezetterhelés növekedését, és esetenként a hosszabb beszállítói útvonal miatt akár a hulladékszállítási költségek megnövekedését is jelenthetné.

Az új tervezett helyszín a lakossági népszavazás által már két alkalommal elutasított Királyszentistván lehet, ahol 2005. augusztusában újabb, ezúttal sikeres referendumot tartottak. A településen a balatonfüzfői Nitrokémia már nem üzemelő iszaptározója, melynek jelenleg folyik a rekultivációja lehetne a megfelelő helyszín a szomszédos települések bekegyezése, és a szükséges engedélyek megléte esetén.

2.5.3. Veszélyes hulladékok, döngút

A Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség nyilvántartása szerint a településen bejelentésre kötelezett mennyiségben veszélyes hulladék nem keletkezik. Ugyanakkor a lakosságnál termelődő veszélyes hulladékok, (szárazelemek, olajos rongyok, használt sütőolaj, lejárt szavatosságú gyógyszerek és elektronikai hulladékok, stb.) gyűjtése, és kezelése még nem megoldott.

A településen döngút nem található. Az elhullott állatok tetemét a győri ATEV szállítja el.

2.5.4. Hulladékkezeléssel kapcsolatos problémák

A település közigazgatási területén, a belterülettől mintegy 50 méterre egy jelentősebb építési törmelék illetve kisebb mennyiségű háztartási hulladék lerakat található a volt kőbánya területén. A mintegy 100 m³ vegyes hulladék felszámolására már pályázat lett benyújtva, így remélhetőleg a közel jövőben már nem okoz problémát.

2.6. LEVEGŐMINŐSÉG

2.6.1. Levegővédelmi besorolás

A 4/2002-es - a légszennyezettségi zónák kijelöléséről szóló - KvVM rendelet szerint Eplény község területe a **PM₁₀ érték** (a szálló por azon frakciója, amelynek legalább 50%-a a 10 mikrométeres, vagy annál kisebb mérettartományba esik a szelektív szűrőn történő leválasztáskor) szempontjából a 10. légszennyezettségi zónába esik.

Az ehhez kapcsolódó 14/2001-es KöM-EüM-FVM együttes rendelet szerint így a szilárd szennyezőanyagok (pl.: por vagy korom) átlagos éves koncentrációja az alsó és a felső vizsgálati küszöb között ingadozik. A koromterhelés általában a korszerűtlen tüzelési technikából; míg a porszennyezés a burkolatlan utakról, és a túlságosan nagy összefüggően művelt szántóterületek deflációjából származik. A többi légszennyező anyag koncentrációja nem éri el az alsó vizsgálati küszöböt.

A település levegőminőség szempontjából összességében nem tartozik a szennyezett területek közé. Nagyobb szennyezőanyag kibocsátó ipari üzemek, erőművek nem üzemelnek a településen és annak környezetében. A mezőgazdasági eredetű elsősorban porszennyezés nem jelentős, így levegőszennyezés elsősorban a közlekedésből, valamint a korszerűtlen tüzeléstechnika alkalmazásából adódik.

A településen immisszió, és emisszió mérések nem történtek, így a levegő szennyezettségére vonatkozólag pontos adatok nem állnak rendelkezésre.

2.6.2. Szálló por okozta szennyezés

A település területén alapvetően kis mértékű mezőgazdasági időszakhoz köthető szálló por szennyezés jellemző. A belterületi utak burkoltak. Erre vonatkozó levegőminőségi mérések mindezidáig nem történtek. A település kellően átszellőzött.

2.6.3. Közlekedési forgalom légszennyezése

A közlekedésből származó levegőszennyezés tekintettel a jelentős átmenő forgalomra számottevő, de hivatalos mérési eredmények nem ismertek.

A 82. számú út keresztezi a vasutat Eplény belterületén

2.6.4. Szagproblémák

A településen szagprobléma az egyetlen jelentősebb potenciális forrás, az állattartó telep működéséből nem adódik, ez irányú hivatalos panasz eddig nem érkezett.

2.6.5. Fűtési eredetű légszennyezés

A gázberuházás eredményeként a lakosság nagy részénél, az intézményeknél pedig teljes egészében korszerű gázfűtésre tértek át. Ezzel a környezetterhelés, az egészségre káros kommunális eredetű levegőszennyeződés nagymértékben csökkent.

Fűtés	
Fűtési módok aránya gáz/szén/fa (háztartások %-ában)	Gáz: 55% - Fa: 35%- Szén: 10%
Lakossági gázellátottság (bekötött háztartások száma)	104
Megjegyzés: A gázvezeték hálózatra való rákötések száma folyamatosan nő.	

Forrás: Önkormányzati kérdőív

A fűtési módok arányának további javulását, kedvezményes banki hitelkonstrukciók kialakításával, illetve céltámogatásokkal lehetne elérni. További emisszió csökkentést napkollektorok építésével lehetne elérni, amihez a település önkormányzata céltámogatásokat, vagy kedvezményes hiteleket, de legalábbis a pályázati lehetőségek ismertetését nyújthatja.

2.6.6. Ipari légszennyezés

Eplényben működő, a Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adatbázisában bejelentés köteles pontforrással rendelkező cég illetve telephely nem található.

2.6.7. Allergén növények elterjedtsége

Kiterjedtebb parlagfelületek nincsenek a település területén. Eplény közterületeit 3-4 közhasznú/közcélú munkás rendszeresen karbantartja.

Az egyetlen gondozatlan belterületi ingatlan esetében a tulajdonos (M. J. és felesége) felszólításra került.

2.7. ENERGIAGAZDÁLKODÁS

A település energiaforgalma legfontosabb paramétereit az alábbi táblázat mutatja be:

A település energiaforgalma	
Lakossági energiafelhasználás	
<i>Elektromos energia felhasználás a településen (kW/év)</i>	493.000
<i>Gázfelhasználás a településen (m³/év)</i>	199.000
Intézményi energiafelhasználás	
<i>Középületek fűtésére felhasznált energiahordozók (gáz/fa/szén m³/év)</i>	Gáz: 17.556 m ³ /év
<i>Középületek világítására használt energia (kWh/év, számítása pl. márciusi áramfogyasztás x 12 hónap)</i>	6.134 kWh/év
<i>Köztéri átlagos energiafelhasználás (kWh/év)</i>	24.396
A közintézmények gázzal ellátottak, a felhasznált mennyisége pontosan nem ismert.	
Általános	
<i>Elektromos energia szolgáltató cég neve, elérhetősége</i>	ÉDÁSZ Rt., Veszprém
<i>Gázszolgáltató cég neve, elérhetősége</i>	KÖGÁZ Rt. Veszprém
<i>Alternatív energiaforrások hasznosítás</i>	Nem történt
<i>Van (voltage) -e energiatakarékossági illetve korszerűsítési program a településen?</i>	Közvilágítás korszerűsítés és a közintézmények hőszigetelése megtörtént
<i>Van-e a program(ok)ról kiadványuk, köztájékoztató történt-e?</i>	nincs
Megjegyzés:	

Forrás: Önkormányzati kérdőív, KSH

A település közigazgatási területén magasfeszültségű elektromos vezeték húzódik keresztül.

2.8. ZAJ- ÉS REZGÉSVÉDELEM

2.8.1. Közlekedési eredetű zajterhelés

A közlekedés jelentős zajterhelést okoz a településen, mivel egy másodrendű megyei főút (82. sz. főút) szeli át a falu közigazgatási- és belterületét. Az elkerülő út építéséhez pályázati forrásokból lehetne a szükséges anyagi támogatást előteremteni, de ez az elkerülő út feltehetőleg a következő 5 évben nem fog megépülni. A belterületen elsősorban a Veszprémi utca zajvédelmét szükséges a jövőben megoldani.

A település vasúti közlekedése közvetlenül érinti a belterületen élőket, de mivel a forgalom csekély ezen a vonalon, nem okoz kiemelkedő zajterhelést. Ismert eredményű hivatalos zajmérés a település belterületén eddig nem történt.

2.8.2. Üzemi és vendéglátó-ipari zajforrások

A településen egyetlen zavaró üzemi, vagy vendéglátó-ipari zajforrás sem található, hivatalos panasz, eljárás nem történt.

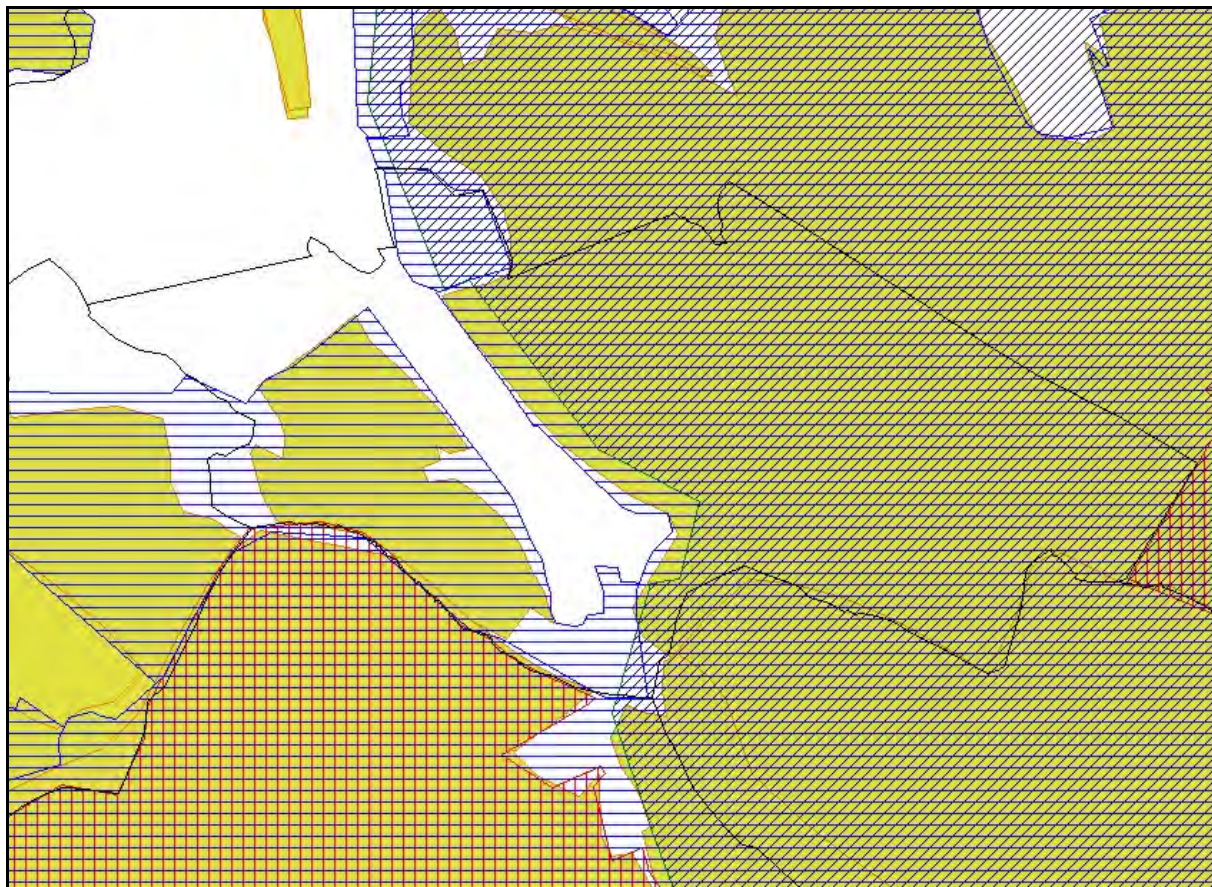
2.9. TERMÉSZETI KÖRNYEZET ÉS ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

2.9.1. Növény- és állatvilág

Az Öreg-Bakony kistáj a Bakonyi – Vértesi flórajárásba (Vesprimense) sorolható. Főbb potenciális erdőtársulásai a gyertyánelegyes bükkösök (Melico-Fagetum hungaricum), a mészkő szurdokerdők (Phyllitidi-Aceretum), a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (Querco-petraeae-Carpinetum). A bükkösök feletti sziklákon sziklaerdők (Tilietum), az alacsonyabb dolomitos termőhelyen karszterdők (Fago-Ornetum), a patakok mentén hegyvidéki égerligetek (Alnetum-glutino-incanae) is fellelhetők. Tömeges előfordulású, típusjelző lágyszárúak a szagosmüge (*Asperula odorata*), a gombernyő (*Sanicula europaea*), a közönséges varázslófű (*Circaea lutetiana*), a holdviola (*Lunaria rediviva*), a gímpáfrány (*Phyllitis scolopendrium*) stb.

2.9.2. Természetvédelmi szempontból értékes területek

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság térinformatikai adatbázisából készített térképvázlat Eplény közigazgatási területén elhelyezkedő természetvédelmi területek elhelyezkedését mutatja:

- Külső terület határa
- Tervezett ÉTT terület
- Ökológiai Hálózathoz tartozó terület
- Érzékeny Természeti Terület
- Natura 2000 területek
- Tervezett TK vagy természeti terület
- Tervezett Erdőrezervátumhoz tartozó területek
- Nemzeti Park tervezett bővítés
- Természeti területek
- Jelenlegi Nemzeti Park területek
- Természetvédelmi terület
- Tájvédelmi Körzet

2.9.2.1. Országos védelem alatt álló területek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva továbbá védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Területükre az országosan védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi előírások érvényesek.

Eplény közigazgatási területén kataszterezett kunhalom, földvár, szikes tó és láp nem található.

2.9.2.2. ÉTT (Érzékeny Természeti Területek)

Potenciális ÉTT célterületek azok, melyek környezetérzékenységi térképek alapján átlag feletti sérülékenységet mutatnak. Az ÉTT területeket - természetvédelmi támogatás fontossága szempontjából - három kategóriába sorolhatjuk:

I. A kiemelt területeken nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő természeti értékek jelentős állománya fordul elő, melyek fennmaradása 5-10 év távlatában is kétséges, amennyiben a természetkímélő gazdálkodás nem részesül támogatásban.

II. A fontos területeken országos viszonylatban jelentős természeti, táji értékek fordulnak elő, melyek fennmaradása, vagy állapotuk javítása érdekében természetkímélő gazdálkodás támogatása szükséges.

III. A lehetséges területek azok, ahol jelentős az extenzív élőhelyek aránya, az értékek jelentősége kisebb, illetve, ahol az extenzív gazdálkodás ösztönzésével növelhető lenne a terület természeti értéke.

Az ESA területek környezetbarát fenntartására kiemelt támogatási rendszert dolgoztak ki, melyek először a mintaterületeken válnak elérhetővé.

Eplény községhatár - az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet melléklete alapján a Tési-fennsík, Gyulafirátót és Várpalota közötti terület részeként – **a II. (fontos) kategóriába** került besorolásra.

Az ÉTT területek alapvetően a külterületet domináló erdőterületek közül a belterülettől keletre fekvő összefüggő erdőség.

2.9.2.3. Természeti területek

Természeti területek, azaz természetszerű élőhelyek, természetvédelmi szempontból jelentős területek döntően a település erdőterületei. (lásd térkép)

A 46/1999. (III. 18.) Korm. rendelet szerint a hullámtér, mint az ökológiai hálózat (lásd alább) szerves és meghatározó része, ugyancsak természeti területként kezelendő.

A már most természeti területnek minősülő hullámtereken, valamint kihirdetésük után a többi természeti területen is - a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 21. §-ában foglaltakat be kell tartani:

21. § (1) Természeti területen az igazgatóság engedélye szükséges:

a) a gyepek és nádasok művelési ág megváltoztatásához;

b) a gyepek, valamint a nád és más vízinvázió elterjedéséhez.

(2) Természeti területen az igazgatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges:

a) a termőföld más célú hasznosításához, művelés alól kivett terület újrahasznosításához;

b) a földtani kutatáshoz és az ásványi nyersanyag kutatására vonatkozó műszaki üzemi terv jóváhagyásához, a bányatelek megállapításához, az ásványi nyersanyag feltárására, kitermelésére, a kitermelés szüneteltetésére, továbbá a bányabezárásra vonatkozó műszaki üzemi tervek és a tájrendezési terv jóváhagyásához;

c) vizekben a halászati üzemi terv jóváhagyásához.

(3) Természetes és természetközeli állapotú

- a) vizes élőhelyek, különösen folyóvizek, tavak partvonalának, valamint a vizeket kísérő természetes életközösségek (növénytakasúások) állapotának megváltoztatásához,
- b) vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren belül, tavak partjától számított 100 méteren belül meglévő épületek, építmények, létesítmények átépítéséhez, átalakításához, vízi létesítmények, kikötők, illetve a halászati célú hasznosítást szolgáló létesítmények létesítéséhez, kivitelezéséhez az igazgatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges.
- (4) A körzeti vadgazdálkodási terv természeti területet érintő részének jóváhagyásához a miniszter egyetértése szükséges.
- Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény a következő előírásokat teszi a hullámtérrel és a természeti területekkel kapcsolatban:
18. § Természeti terület övezetben új külszíni művelésű bányá nem nyitható.
22. § (2) c) természeti területen regionális hulladéklerakó hely nem jelölhető ki.
24. § A hullámtér és nyílt ártér övezet területén beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

2.9.2.4. *Ökológiai hálózat*

Az ökológiai hálózat a természeti, természetközeli területek, valamint védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elnevezését jelenti. Ezek a területek védett fajok élőhelyei, ökológiai funkcióval rendelkeznek. A területek védelmére vonatkozó törvényi szabályozás még nincs teljesen kidolgozva.

A fő kategóriák a következők:

1. Magterület: természetes és féltértermészetes, Európára jellemző és európai jelentőségű területek, európai jelentőségű fajok, populációk élőhelyei.
2. Ökológiai folyosó: kielégítően nagy méretű élőhelyek biztosítása a populációk számára, a vándorló fajok mozgásához megfelelő minőségű élőhely- összeköttetés, genetikai és térbeli kapcsolat figyelembe vétele.
3. Pufferterület: a negatív külső hatások csökkentése, a tényleges magterület/folyosó méretének növelése, a magterület alakjának (kerület:terület arány) javítása, a magterület és folyosó körül szükség szerinti kialakítása.
4. Rehabilitációs terület: a fenti 3 elem rehabilitálása, minőségi javítása, térbeli növelése, a hiányzó kapcsolódó pontok kialakítása.

A településhez tartozó ökológiai hálózati övezeteket az áttekintő térképen ábrázoltuk. A település belterületén, valamint az északra található szántóterületeken kívül minden más terület része az ökológiai hálózatnak. (lásd térkép)

2.9.2.5. *NATURA 2000 területek*

Különleges madárvédelmi terület, különleges természet-megőrzési terület, illetve kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési terület nem került Eplény közigazgatási területén belül kijelölésre.

2.9.2.6. *Egyedi tájértékek*

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 6.§ (3) bekezdése alapján egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

A természetvédelmi törvény 7. § (4) bekezdése és a 166/1999. (XI. 19.) Korm. rendelet 1. §-a alapján, kihirdetésük után az egyedi tájértékekkel kapcsolatos eljárásokba az illetékes Igazgatóságot szakhatóságként be kell vonni.

A település közigazgatási területére egyedi tájérték felmérés eddig nem készült.

2.9.2.7. Települési zöldfelületek

Az Eplényben található jelentősebb zöldfelületek a következők:

Települési zöldfelületek				
Zöldfelület neve		Területe	Növényzet és köztéri bútorok állapota	Védettség
1.	Temetőkert (0219 hrsz.)	2908 m ²	Megfelelő	Nem védett
2.	Sportpálya (0216/1/b hrsz.)	Kb. 6000 m ²	Megfelelő	Nem védett
3.	Ámos-hegyi pihenő (0216/1)	230 ha	Jó	Nem védett

A fenti nagyobb települési zöldfelületek mellett a belterületen több kisebb füves terület, zöld folt is megtalálható, többek között a Polgármesteri Hivatal épületének és a Kápolna sajátos együttesét alkotó épületet körülvevő parkos terület. Mindezek állapota rendezett, rendszeresen gondozott, ahogyan azt a mellékelt fényképen is láthatjuk. Az Önkormányzat két játszópark kialakítását tervezi.

A Nyugat-Magyarországi Egyetem interneten közzétett országos adatbázisa szerint Eplény településen az alábbi védett **őreg fa** található:

Sz.	Fa faj	Kor (év)	Kerület (cm)	Magasság (m)	Megjegyzés
1.	Quercus petraea	250	471	22	Rákos daganatok a törzsön. Felnyesett ágak

2.9.3. Tájsebek, kutatófúrások

Eplény területén a megyei rendezési terv két kis méretű tájsebet tart számon, amelyek közül az egyik a nyugatra fekvő felhagyott bánya. A település területén összesen két, már nem üzemelő jelentősebb bányaterület ismert, amelyek főbb adatait az alábbi táblázat mutatja be.

Bányák, fúrások					
Név		Méret	Elhelyezkedés	Állapota	Rekultiváció
1.	Mangánérc bánya	n.i.	A településtől Ny-ra (088 hrsz.)	felhagyott	Nem volt
2.	Kőbánya	n.i.	A településtől DK-re, (0216/1/f hrsz.)	felhagyott	tervezett

Megjegyzés:

Forrás: Önkormányzati kérdőív

Az 1979-ben bezárt mangánérc bánya helyén jelenleg a **Matyi Általános Építő és Kivitelező Kft.** sírkő, műkö telephelye található.

A volt kőbánya területének kezelője a **Verga Rt.** A bányaterület rekultivációjára vonatkozóan már vannak elképzelések, amelyek megvalósításával (ásvány-kőzettani) bemutatóhelyet hoznának létre. Jelenleg a bánya területén illegális építési törmeléket raknak le a környékbeli lakosok.

Ma már nem működő kőbánya

Eplény déli részén egy további már rekultivált egykori bauxit gödör is fellelhető, amit a terület tulajdonosa (Major Zsolt) a jövőben hasznosítani kíván, egy esetleges tó kialakításával, erdei iskolai, bemutató céllal.

2.9.4. Kultúrtörténeti és építészeti értékek

Eplény két jelentősebb építészeti emlék található:

Építészeti értékek				
	Név	Keletkezés, építés éve	Elhelyezkedés	Tulajdonos/kezelő
1.	Szent-Bernát kápolna	1793	központ	Egyházközség
<p>A kápolna 200 éves évfordulójára 1993. augusztus 19-ére, a község védőszentjének napjára került felújításra.</p> 				
2.	Közösségi Ház, Borház	1749	központ	önkormányzat
<p>A település feltehetőleg legrégebbi épületét, az akkori "korcsmát" 250. évfordulója alkalmából újítták fel. Az épület jelenleg Közösségi Házként működik, építészeti szempontból is páratlan pincéje pedig az Ámos Borháznak ad otthont.</p> 				

Jóllehet egyik fent bemutatott épület sem élvez hivatalos védettséget, de az önkormányzat a gyakorlatban mégis védettként kezeli, és ennek megfelelően ügyel az állag megóvásukra, és törekszik felújításukra.

További települési értékek:

I. és II. világháborús emlékmű (a volt általános iskola kertjében): 1992-ben állíttatta a település lakossága a két világháború polgári és katonai áldozatai emlékére.

2.10. KÖRNYEZETI NEVELÉS, OKTATÁS, KÉPZÉS

A környezeti nevelés a hosszú távú, hatékony és sikeres környezetvédelem kulcsfontosságú eszköze, és mint ilyen a települési környezetvédelmi programok egyik, ha nem a legfontosabb része. A környezetvédelem fontosságának a fenntartható fejlődés alapeszméjének és gyakorlati megvalósíthatóságának megismertetése, nem korlátozódik a közoktatásra. Az óvodától kezdve az általános-, közép-, és felsőoktatáson túl kiterjed a felnőtt képzésre, a tanórákon kívüli tevékenységekre, az iskolai kereteken kívüli nevelési szintekre is.

2.10.1. Iskolai környezeti nevelés

Eplényben 8 osztályos iskola nem működik. A gyermekek Olaszfalura járnak iskolába, ahol a kerettantervek határozott környezeti nevelési tartalmán alapuló helyi tanterv szerint foglalkoznak környezeti neveléssel.

Akár iskolai keretek között, akár azon kívül történő környezeti nevelésről beszélünk, mindenképpen összefogásra, szervezeti összefogásra van szükség. Az önkormányzatok, a civil szervezetek, a térségben illetékes természetvédelmi-, és környezetvédelmi hatóság (KÖTEVIFE), illetve kutató intézmények mind hatékonyan támogathatják az iskolák, a nevelők környezeti nevelési munkáit.

2.10.2. Iskolán kívüli környezeti nevelés, civil szervezetek

A településen valamint annak szűkebb-tágabb vonzáskörzetében számos jelentősebb környezetvédelemmel, természetvédelemmel, illetve környezeti neveléssel foglalkozó civil és egyéb szervezet, tevékenykedik. Eplényben az alábbi civil szervezet működik:

Szervezet	Cím, elérhetőség	Tevékenység
Eplényi Gyermekekért Alapítvány	8413, Eplény, Veszprémi utca 62. (88/453-142)	

Forrás: KOKOSZ

3. ÉRTÉKELÉS

Eplény környezeti jellemzőinek összefoglaló értékelését szöveges SWOT-analízis segítségével végezzük el. A SWOT-analízis lényege, hogy röviden felvázolja a település *gyenge* és *erős* pontjait (a települési környezet szempontjából nézve meglevő pozitív jellemzőket, értékeket, illetve a negatív jellemzőket, hiányosságokat), valamint azt, hogy milyen erőforrásokat képes mozgósítani, tehát mik a *lehetőségei*, és milyen *veszélyekre* számíthat. Fontos ismérve a SWOT-elemzésnek, hogy míg az első két terület - tehát az erősségek és a gyengeségek – az adott település **belső** tulajdonságaira kérdez rá, addig a második kettő - azaz a lehetőségek és a veszélyek - a települést **körülvevő környezet** vizsgálatát célozza. Az analízissel elvégzett állapotértékelés során a környezeti elemek tárgyalásánál ugyanaz a probléma többször is előkerülhet, mivel a rendszer egészét tekintve magas a kapcsolódási pontok száma (pl. a mezővédő fasorok hiánya más-más szempontból, de minden környezeti elem esetében probléma).

Az alábbi szöveges értékelésben bemutatjuk a település belső, adottságaiból következő erősségeit, gyengeségeit, illetve a külső környezeti potenciálokon, fejlesztési elképzeléseken alapuló lehetőségeket és veszélyeket. Az értékelést összefoglaló jelleggel készítettük, a természeti adottságok, a környezeti állapot, a fejlesztési elképzelések, valamint a regionális kapcsolatok összevetésével.

3.1. ERŐSSÉGEK

- Eplény területe **fontos ÉTT**, és jelentős része a **Nemzeti Ökológiai Hálózathoz** tartozik. A település elsősorban erdőterületei megóvandó **természeti területnek** minősülnek.
- Eplényben a **települési folyékony hulladék** gyűjtése és kezelése megoldottnak tekinthető. A háztartások csaknem teljes egésze rákötött a hálózatra, amely a helyi tisztító telepre kerül.
- Eplény **megközelíthetősége közúton alapvetően jó**, másodrendű főút érinti a község területét.
- A nagy kiterjedésű erdőterületek lehetőséget biztosítanak **az erdő és vadgazdálkodás számára**.
- Eplény népessége a térség többi kis településétől eltérően jelentősen növekszik.
- A nagyüzemi **állattartás** lehanyatlásával az ebből eredő környezetszennyezés, talaj-, felszíni és felszín alatti víz terhelés gyakorlatilag a minimálisra csökkent. A jelenlegi egyedüli állattartó telep jelentősebb környezeti terhelés nélkül üzemel, működésével kapcsolatban panasz nem merült fel.
- A gazdasági élet jellegéből adódóan mind az **ipari**, mind a **mezőgazdasági eredetű környezet terhelés** kis léptékű.
- A község **ivóvízellátása** a helyi rendszerről mennyiségileg és minőségileg is biztosított.
- A természeti értékek, a csendes, jó levegőjű táj, és az elfogadható minőségű utak jó alapot teremtenek **a környezeti nevelés, ökoturizmus, a kerékpáros turizmus** megvalósításához.
- A település **kommunális szilárd hulladékgyűjtése és szállítása** átmenetileg megoldottnak tekinthető.

- A település önkormányzata aktív szervező erőként vesz részt Eplény és környezete **idegenforgalmi, kulturális** életének szervezésében, a turizmus adta lehetőségek kihasználásában, a fejlesztési célok társulási keretek között történő megoldásában.
- A község régi, védelemre méltó épületei jelentős **településképi** értéket képviselnek.
- A település **zöldfelületei** rendezettek, gondozottak.
- Az Ámos-hegyi Pihenőerdő és a síközpont vonzó idegenforgalmi tényező, egyúttal teret biztosít a környezeti nevelés, a természet megismerése számára.

A természeti értékek, a rendezett, ápolott, tiszta lakókörnyezet, a múlt emlékei gazdaságilag is rendkívül jelentős értékek, a további fejlődés megalapozói. Védelmük nemcsak a környezet érdekeit szolgálja, de bárminemű fejlődés nélkülözhetetlen forrása.

3.2. GYENGESÉGEK

- Vezetékes gázhálózat ugyan kiépült a településen, de a rákötés aránya még nem elégséges, így a **hagyományos tüzelőanyagokon (főleg fa) fűtésből** adódó káros anyag kibocsátás, ha nem is jelentős mértékű, de létező probléma.
- A településen kimondottan **környezetvédelmi céllal civil önszerveződés eddig nem alakult.**
- Eplény területén néhány kisebb-nagyobb **illegális hulladéklerakó hely** található, amelyek felszámolására, és további szennyezés elkerülésére még nem történt kísérlet.
- A településen még nem került bevezetésre a **szelektív hulladékgyűjtés.**
- A lakosságnál termelődő **veszélyes hulladékok**, (szárazelemek, olajos rongyok, használt sütőolaj, lejárt szavatosságú gyógyszerek és elektronikai hulladékok, stb.) gyűjtése, és kezelése még nem megoldott
- A település szántóterületein a kibocsátott **műtrágya** mennyisége nem ismert.
- A település biztonságos **csapadékvíz elvezetése** nem teljesen megoldott, a csapadékcatorna egyes bel-, és külterületi szakaszai felújításra szorulnak.
- A településen áthaladó **82. sz. másodrendű út** jelentős forgalmat bonyolít le, amely mind zaj-, rezgésterheléssel, és számottevő levegőszennyezéssel jár. Az úton gyakorta igen nagy sebességgel haladó gépjárművek, és a nem teljesen kialakított járdák a gyalogos közlekedés biztonságosságát veszélyeztetik. Elsősorban a Veszprémi utcát érintő zaj mértéke a jelentős.
- Eplény területén néhány rehabilitálásra, hasznosításra váró **külfejtés, tájseb** található.
- A településen néhány kisebb, és egy nagyobb **illegális hulladéklerakó** található.

3.3. LEHETŐSÉGEK

- **Légszennyező anyag** kibocsátásának mérséklése, elsősorban a lakossági tüzelés korszerűsítése által. A gázhálózatra való csatlakozás mértékének növelése révén tovább csökkenthető a hagyományos tüzelőanyag felhasználásból adódó levegőszennyezés.
- A **természeti értékek bemutatását** szolgáló turistaút, tanösvény, bemutatóhelyek kialakítása, fokozhatja a település természeti értékeinek ismertségét, és elismertségét,

hozzájárulhat a település lakosainak, és az idelátogató turisták környezettudatosságának növeléséhez.

- A **települési zöldfelületek** növelésével, aktív pihenőhelyek (pl. játszóterek) kialakításával a település kép szebbé tehető, az élet minőség növelhető.
- A **82. számú út nyomvonalának áthelyezésével** a település belterületének nyugati határára, a településen belüli forgalom és így a belterületet érő levegő-, zaj-, és rezgéskárok jelentősen csillapíthatók, és a gyalogos közlekedés biztonságosabbá tehető.
- Az **ökológiai adottságoknak legjobban megfelelő talajhasználat** bővítése és a fenntartható mezőgazdasági fejlesztés megvalósítása, terjesztése. A környezetileg érzékeny és a gyenge termőképességű területeken az intenzív talajhasználat felváltása hagyományos, tájba illő gazdálkodási módokkal, extenzív talajhasználat megvalósításával.
- Az **energiatakarékos lakások** kialakításának lehetőségét be kell vinni a köztudatba, akár lakossági fórumokon vagy tájékoztató kiadványokon keresztül.
- A **turizmus** serkentésével jobban ismertté válhatna a település és környéke, s ezzel megjelenhetnek további igények, melyekkel elindulhat a térség gazdasági fellendülése a szolgáltatóiparon keresztül, illetve erősödhet a lakossági környezettudatosság. Eplény egyik legfontosabb kitörési pontja a természetjáró, bakancsos, kerékpáros szelíd turizmus és a pihenést kereső üdülők lehetnének. A mikrotérségi szintű (a kistérségen belüli, néhány településből álló, szorosabban kötődő egységek) **idegenforgalmi együttműködés erősítése**, közös termékfejlesztés, közös összehangolt programkínálat, térségmarketing szolgálhatja a cél megvalósulását.
- Az idegenforgalmi nevezetességek mellett fontos szerep jut a **rendezett településképnék**. A helyi rendelettel védett lakóépületek megfelelő karbantartásához megfelelő anyagi bázist, vagy pályázati forrásokat kell biztosítani az önkormányzatoknak. Az esztétikus, tiszta környezet a lakosság életére is közvetlenül kedvező hatással van, és az ingatlanok értékét is jelentősen növeli.
- Az **Észak-Balatoni Hulladékgazdálkodási Rendszer** kiépítésével a térség és benne Eplény kommunális szilárd hulladék elhelyezési gondjai hosszú időre megoldódna.
- A jó adottságokra építve a **környezettudatos nevelést, gondolkodást fejleszteni** lehet. A természetes, gazdag élővilágú területek (erdők, gyepek, patakok) kihasználtságát **tanösvények**, vagy **erdei iskolák** létesítésével is lehetne növelni.
- A környezettudatos gondolkodás kialakításában a **helyi önkormányzatoknak** is jelentős szerepe van. Ha a község tervei, céljai között előkelő helyen áll a természeti és épített értékek védelme, az egészséges és kellemes lakókörnyezet fenntartása a településen, a lakosság is könnyebben magáévá teszi ezeket az értékeket, főleg ha hathatós és eredményes intézkedések is történnek.

3.4. VESZÉLYEK

- A **gazdasági fejlődés a helyivel ellentétes érdekeket érvényesíthet**. Az anyagi érdek sokszor rövidtávú haszonnal kecsegtető, de hosszú távon kétes értékű intézkedéseket okozhat az önkormányzati és magánszférában egyaránt. Ennek elkerülése fokozott figyelmet követel meg a társadalom minden tagjától és szervezetétől.
- Az **idegenforgalom** nem fenntartható léptékű fejlesztése a természeti és környezeti értékek túlzott terhelésével, és károkozással járhat.

- Az idegenforgalmi eredetű közlekedés, vagy a tranzitforgalom megerősödése fokozott levegőterhelést okozhat a településen élők számára, és gyengítheti a lakosok, gyalogosok környezetbiztonságát.
- A **regionális kommunális szilárd hulladéklerakó centrum** megépülésének késlekedése esetén a volt községi hulladéklerakó helyzete továbbra is rendezetlen marad, és környezeti veszélyeztető tényezőként jelenik meg.
- A **települési épített környezet, a műemlékek** védelmét szolgáló források beszűkülése, korlátozottsága esetén a település építészeti, kulturális értékeinek, és a tradicionális lakóépületek állagának további romlása várható.
- A **nem megfelelő talajművelés sok helyen a talajok minőségét rontja**. Ez a folyamat csak hosszú távon kerül felszínre, mértéke nehezen ellenőrizhető, ezért a környezetre nézve inkább veszélynek minősíthető, mint adottságnak. Eplény területén elsősorban a meggondolatlan illegális erdőirtás, illetve a defláció felerősödése jelentkezhet.
- Az infrastruktúra fejlesztésére rendelkezésre álló hitelek, támogatások beszűkülése, a pénzhiány miatt **a szomszédos településeken a környezetvédelmi beruházások háttérbe kerülhetnek**.
- A **lakosság érdektelensége** a környezetvédelem iránt erősödik a térségben. Bár még sok helyen él az egészséges lokálpatriotizmus, a megélhetési nehézségek a lakosság jelentős részénél háttérbe szorítja a környezet-, természetvédelem szempontjait.

4. MELLÉKLETEK

4.1. HATÁLYOS JOGSZABÁLYOK

Az alábbi alfejezetekben felsoroljuk az önkormányzat jogszabályban előírt környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettségeit.

4.1.1. Vízgazdálkodás (72/1996. Kormány rendelet)

1. Hatósági engedélyek kiadása

- 500 m³/nap mennyiséget nem meghaladó szennyvíz szikkasztó építéséhez, használatához stb.,
- kút létesítéséhez,
- települések belterületén a természetes vízáramlások, lefolyások stb. önkényes megváltoztatása során kialakult lakossági vitákban,
- közműves ivóvízellátással és szennyvízelvezetéssel kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről,

2. Eljárások indítása:

- káros, jogellenes állapot megszüntetése céljából

3. Folyók, vízfolyások medrében végzett kotrások

4. Védőidom, védőterület, védősáv, szükséghatározót kijelölő határozatok

5. Felügyeletek:

Kiemelkedően fontos:

- a.) regionális közüzemi vízellátók, szennyvízelvezető és tisztító rendszerek
- b.) ipari vízigényt kiszolgáló vízilétesítmények
- c.) fürdők vízilétesítményei
- d.) állami tulajdonban lévő vízilétesítmények
- e.) I. rendű árvízvédelmi létesítmények

Jelentős:

- a.) lásd a) más paraméterekkel
- b.) lásd b.) más paraméterekkel
- c.) lásd c.) más paraméterekkel
- d.) lásd d.) más paraméterekkel
- e.) II. rendű árvízvédelmi létesítmények

Helyi jelentőségű:

- a.) lásd a.) más paraméterekkel
- b.) lásd b.) más paraméterekkel
- c.) II. rendű árvízvédelmi vonalak, melyek a település területét érintik
- d.) önkormányzatok helyi vízkárelhárítást, vízrendezést és csapadékvíz elvezetését szolgáló létesítmények

Települési önkormányzatok további feladata:

- helyi közüzemi tevékenység fejlesztésére vonatkozó tervek kialakítása (országos. koncepcióval, nemzeti programokkal összehangolva)

- Helyi vízközművek működtetése, a koncessziós pályázat kiírása, elbírálása és a szerződés megkötése
- Gondoskodás a vízfogyasztás rendjéről, közműves vízszolgáltatás korlátozásáról
- országos koncepció, nemzeti programok végrehajtásának megszervezése
- vizek fürdésre alkalmas szakaszainak kijelölése
- helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, árvíz, belvíz elvezetés

A települési önkormányzat köteles gondoskodni:

- települések ivóvíz minőségéről
- a nem közművel összegyűjtött szennyvizek ártalom mentes elhelyezésének szervezéséről és ellenőrzéséről

4.1.2. Természetvédelem (1996 évi. LIII. törvény)

A települési önkormányzat:

- gondoskodik helyi jelentőségű védett természeti területekről;
- javaslatot tehet védett területté nyilvánításra;
- őrszolgálatot működtet;

4.1.3. Környezetvédelem (1995 évi LIII. törvény)

A települési önkormányzat:

- biztosítja a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtását és ellátja a hatósági feladatokat;
- környezetvédelmi programot vezet be;
- rendeletet bocsát ki és határozatokat hoz;
- együttműködik más önkormányzatokkal, hatóságokkal, társadalmi szervezetekkel;
- elemzi, értékeli a környezet állapotát területén és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;
- fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezeti követeléseit, elősegíti a környezeti állapot javítását;
- gondoskodik a környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri azokban foglalt feladatok megoldását és a programot szükség szerint –de legalább két évente- felülvizsgálja.
- a Programot végre kell hajtania
- környezetvédelmi előírásokat határozhat meg, de ezek kritériumai csak szigorúbbak lehetnek, mint a jogszabályok
- háztartási tevékenységgel kapcsolatos légszennyezésre (pl. avarégetés) vonatkozó rendelet hozása

4.1.4. Hulladékgazdálkodás (2000. XLIII. törvény)

A települési önkormányzat:

- települési hulladék kezelésére szolgáltatást szervez
- a közszolgáltatás kiterjed:

- szilárd hulladék rendszeres elszállítása
- települési folyékony hulladék tárolására szolgáló tároló üritése és szállítása
- a hulladék ártalmatlanítására szolgáló létesítmény létesítésére és működtetésére
- együttműködés más önkormányzatokkal
- szerződést köthet települési hulladékokból történő szelektív begyűjtésre vagy válogatásra
- kijelöli a települési hulladékkezelési létesítmények helyét
- meghatározza a közszolgáltatásban résztvevő szolgáltatót, a szolgáltatás rendjét és módját
- meghatározza a lakosság kötelezettségeit (díjfizetés stb.)

4.1.5. További fontos jogszabályok

Önkormányzat feladatkörét érintő jogszabályok	
ÁLTALÁNOS	
1990. évi LXV. törvény	A helyi önkormányzatokról II. fejezet
1995. évi LIII. törvény	A környezet védelmének általános szabályairól
1996. évi XXI. törvény <i>Módosítva a 2004. évi LXXV. törvénnyel</i>	A területfejlesztésről és területrendezésről
1997. évi LXXVIII. törvény	Az épített környezet alakításáról és védelméről
1999. évi XLI. törvény	A területszervezési eljárásról
2001. évi LXIV. törvény	A kulturális örökség védelméről
2002. évi XXXVIII. törvény	Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény módosításáról
2003. évi CXX törvény	Egyes törvények környezetvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseinek módosításáról
2003. évi LXXXIX. törvény	A környezetterhelési díjról
2003. évi XXVI. törvény <i>Módosítva a 2004. LIX. törvénnyel</i>	Az Országos Területrendezési Tervről
24/1992. (I. 28.) Kormány rendelet	Egyes természet- és környezetvédelmi jogszabályok módosításáról, valamint a jegyző feladatairól
93/1996. (VII. 4.) Kormány rendelet	A környezetvédelmi megbízott alkalmazásának feltételéhez kötött környezethasználatok
253/1997 (XII. 20.) Kormány rendelet	Az országos településrendezési és építési követelményekről
218/1999 (XII. 28) Kormány rendelet	Egyes szabálysértésekről
20/2001. (II. 14.) Kormány rendelet	A környezeti hatásvizsgálatról
193/2001. (X. 19.) Kormány rendelet	Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás részletes szabályairól
11/1996. (VII. 4.) KTM rendelet	A környezetvédelmi megbízott alkalmazási és képesítési feltételeiről
18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet <i>Módosítva az 1/2003. (IX. 9.) TNM rendelettel</i>	A területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről

Önkormányzat feladatkörét érintő jogszabályok	
3/2004. (II. 24.) KvVM rendelet	A környezetvédelmi és a vízügyi célleíranyzat felhasználásának és ellenőrzésének szabályairól
VÍZGAZDÁLKODÁS	
1995. évi LVII. törvény	A vízgazdálkodásról
4/1984. (II. 1.) ÉVM rendelet	A településtisztasági szolgáltatás ellátásáról és a települési folyékony hulladékok ártalmatlanításáról
38/1995. (IV. 5.) Kormány rendelet	A közműves ivóvíz ellátásról és a közműves szennyvízkezelésről
18/1996 (VI. 13) KHVM rendelet	Vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékeletekről
123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet	A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási művek védelméről
10/2000. (VI. 2.) KöM-EüM-FVM-KHVM rendelet	Felszín alatti víz és a földtani közeg minőségi védelméhez szükséges határértékekről
33/2000. (III. 7.) Kormány rendelet	A felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról
240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet	Az érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről
6/2001. (II. 28.) KöM rendelet	A mosó-és tisztítószeres felületaktív hatóanyagainak biológiai bonthatóságának szabályairól
49/2001. (IV. 3.) Kormány rendelet	A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről
50/2001. (IV. 3.) Kormány rendelet <i>Módosítva a 208/2003. (XII. 10.) Korm. rendelettel</i>	A szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és határértékeinek szabályairól
204/2001. (X. 26.) Korm. rendelet <i>Módosítva a 220/2004. (VII. 21.) Kormány rendelettel</i>	A csatornabírságról
7/2002. (III. 1.) KöM rendelet	A használt- és szennyvizek kibocsátásának méréséről, ellenőrzéséről, adatszolgáltatásáról, valamint a vízszennyezési bírság sajátos szabályairól
9/2002. (III. 22.) KöM-KöViM együttes rendelet <i>Módosítva a 25/2003. (XII. 30.) KvVM rendelettel</i>	A használt- és szennyvizek kibocsátási határértékeiről és alkalmazásuk szabályairól
25/2002. (II. 27.) Kormány rendelet	Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról
174/2003. (X. 28.) Kormány rendelet	A közműves szennyvízelvezető- és tisztító művel gazdaságosan el nem látható területekre vonatkozó Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programjáról
269/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet	Egyes környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi feladat- és hatásköröket megállapító kormányrendeletek módosításáról

Önkormányzat feladatkörét érintő jogszabályok	
219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet	A felszín alatti vizek védelméről
220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet	A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	
1995. évi XLII. törvény	Az egyes helyi közszolgáltatások igénybevételéről
2000. évi XLIII. törvény	A hulladékgazdálkodásról
2000. évi XXV. törvény	A kémiai biztonságról
110/2002 (XII. 12.) OGY határozat	Az Országos Hulladékgazdálkodási Tervről
1/1986. (II. 21.) ÉVM-EüM együttes rendelet	A köztisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről
102/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet	A veszélyes hulladékokról
44/2000. (XII. 27.) EüM rendelet	A veszélyes anyagokkal és készítményekkel kapcsolatos egyes eljárásokról
4/2001. (II. 23.) KöM rendelet	Hulladékolajok kezelésének részletes szabályairól
5/2001.(II. 23.) KöM rendelet	A poliklórozott bifenilek és poliklórozott terfenilek és az azokat tartalmazó berendezések kezelésének részletes szabályairól
9/2001 (IV. 9.) KöM rendelet	Elemek és akkumulátorok, illetve hulladékaik kezelésének részletes szabályairól
16/2001. (VII. 18.) KöM rendelet	A hulladékok jegyzékéről
22/2001. (X. 10.) KöM rendelet	A hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól
98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet	A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
213/2001. (XI. 15.) Korm. rendelet	A települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételéről
241/2001. (XII. 10.) Korm. rendelet	A jegyző hulladékgazdálkodási feladat- és hatásköréről
271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet	A hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról
16/2002. (IV. 10.) EüM rendelet	A települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről
94/2002. (V. 5.) Korm. rendelet	A csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének részletes szabályairól
15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet	A területi hulladékgazdálkodási tervekről
23/2003. (XII. 29.) KvVM rendelet	A biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről
71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet	Az állati hulladékok kezelésének és a hasznosításukkal készült termékek forgalomba hozatalának állat-egészségügyi szabályairól
126/2003. (VIII. 15.) Korm. rendelet	A hulladékgazdálkodási tervek részletes tartalmi követelményeiről
164/2003. (X. 18.) Korm. rendelet	A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és

Önkormányzat feladatkörét érintő jogszabályok	
	adatszolgáltatási kötelezettségekről
45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendelet	Az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól
224/2004. (VII. 22.) Kormányrendelet	A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről
LEVEGŐMINŐSÉG	
14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM rendelet	A légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
17/2001. (VII. 3.) KöM rendelet	A légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátásainak vizsgálatával, értékelésével kapcsolatos szabályokról
21/2001 (II. 14.) Kormányrendelet <i>Módosítva 47/2004. (III. 18.) Kormányrendelettel</i>	A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról (jegyző feladatai)
23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet	A 140 kW és 50 MW névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről
4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet	A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről
7/2003. (V. 16.) KvVM-GKM együttes rendelet	Egyes levegőszennyező anyagok összkibocsátási határértékeiről
ZAJ-, REZGÉS- ÉS SUGÁRZÁSVÉDELEM	
12/1983 (V. 12.) MT. Sz. rendelet	A zaj és rezgésvédelemről
8/2002 (III. 22.) KöM-EüM rendelet	A zaj és rezgésterhelési határértékek megállapításáról
ÁLLATTARTÁS	
2001. évi XXII. törvény	Állategészségügyről
TALAJ	
1994. évi LV. törvény	A termőföldről
TERMÉSZETVÉDELEM	
1996. évi LIII. törvény	A természet védelméről
2003. évi LI. törvény	A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosításáról
2003. évi XXXII. törvény	A veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény kihirdetéséről
2003. évi XXXIII. törvény	Az afrikai- eurázsiai vándorló vízimadarak védelméről szóló nemzetközi megállapodás kihirdetéséről

4.2. A TELEPÜLÉS ÁTTEKINTŐ TÉRKÉPE

4.3. A KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG ADATSZOLGÁLTATÁSA

4.4. A KÖRNYEZETVÉDELMI FELÜGYELŐSÉG ADATSZOLGÁLTATÁSA

4.5. SZÓSZEDET

Allúvium: a folyók lerakott törmelékes anyaga. Az alluviális síkságok alacsonyan fekvő tökéletes síkságok, kitűnő mezőgazdasági termőterületek.

Ariditási index: szárazsági index: az aszályt okozó száraz időszak, ill. helyzet számszerűsítésére használt mutató.

Biológiai sokféleség / biodiverzitás: az élővilág változatossága, amely magában foglalja az élő szervezetek genetikai (fajon belüli), valamint a fajok és életközösségeik közötti sokféleséget és maguknak a természeti rendszereknek a sokféleségét.

Deráziós völgy: felületi rétegerózió, a lejtőn lejátszódó tömegmozgásos folyamatok eredményként létrejött kis esésű száraz völgy. Hossza néhány száz métertől néhány km-ig terjedhet.

Életközösség: az élővilág egy meghatározott élőhelyen található olyan szerveződése, amelyben a különböző élő szervezetek állományai meghatározott kapcsolat-rendszerben élnek együtt.

Elmaradott térség: ahol a gazdaság értéktermelő képessége, infrastrukturális fejlettsége és társadalmi mutatói jelentősen kedvezőtlenebbek az országos átlagnál.

Élőhely / habitat: az a meghatározható térbeli egység, ahol adott élő szervezet és állománya (populáció) vagy élőlények életközössége a természeti rendszerben előfordul és a kialakulásához, fennmaradásához, szaporodásához, tenyésztéséhez szükséges környezeti feltételek adottak.

Eutrofizáció, eutrofizálódás: a vizek növényi tápanyagdúsulása által kiváltott biológiai reakció, a felszíni vizekben a vízinövények elszaporodása (algásodás, hínárosodás), azaz a víz trofitásfokának növekedése, ami természetes és mesterséges hatásra is bekövetkezhet.

Fenntartható fejlődés: társadalmi-gazdasági viszonyok és tevékenységek rendszere, amely a természeti értékeket megőrzi a jelen és a jövő nemzedékei számára, a természeti erőforrásokat takarékosan és célszerűen használja, ökológiai szempontból hosszú távon biztosítja az életminőség javítását és a sokféleség megőrzését.

Fenntartható használat (hasznosítás): a természeti értékek olyan módon és ütemben történő használata, amely nem haladja meg megújuló képességüket, nem vezet a természeti értékek és a biológiai sokféleség csökkenéséhez, ezzel fenntartva a jelen és jövő generációk életlehetőségeit.

Gyógyvíz: olyan magas ásványi tartalmú termálvíz, amelynek bizonyítottan gyógyhatása van és gyógyászati felhasználásának engedélyezése külön jogszabályok szerint megtörtént.

Környezetkárosodás: a környezetnek vagy valamely elemének olyan mértékű változása, szennyezettsége, illetve valamely eleme igénybevételének olyan mértéke, amelynek eredményeképpen annak természetes vagy korábbi állapota (minősége) csak beavatkozással, vagy egyáltalán nem állítható helyre, illetőleg, amely az élővilágot kedvezőtlenül érinti.

Környezetszennyezés: a környezet valamely elemének a kibocsátási határértéket meghaladó terhelése.

Környezetterhelés: valamely anyag vagy energia környezetbe bocsátása.

Limnikus: tavi életközösség (általában mikroéletközösségek).

Ökoszisztéma: rendszerként értelmezett ökológiai objektum. Élő egységi (növények, állatok mikroorganizmusok populációi) között lévő kapcsolat révén önszabályozott működést valósítanak meg. A rendszerjellemző állapotait külső tényezők (fény, hő, víz, tápanyagok) is befolyásolják.

Pszudoglejes barna erdőtalaj: (pangó vizes barna erdőtalaj) e talajtípusba azokat a talajszelvényeket soroljuk, amelyek dinamikájában a humuszosodás, a kilúgozódás, az agyagosodás, az agyagvándorlás és az agyagszétesés folyamatához a redukció jelensége is társul, és jelentős mértékű a savanyodás. A redukció eredményeként a felhalmozódási szintben szürke márványozottság jellemző.

Reliktum (maradvány): a korábbi geológiai idők élővilágából a megfelelő környezetben a mai napig életben maradt ősi fajok.

Természeti (ökológiai) rendszer: az élő szervezetek, életközösségek, valamint ezek élettelen környezetének dinamikus és természetes egysége.

Természeti erőforrás: a - mesterséges környezet kivételével - társadalmi szükségletek kielégítésére felhasználható környezeti elemek vagy azok egyes összetevői.

Természeti érték: a természeti erőforrás az élővilág és a fennmaradáshoz szükséges élettelen környezetre, valamint más természeti erőforrásnak nem minősülő környezeti elem, beleértve a védett természeti értéket is.

Természeti terület: valamennyi olyan földterület, amelyet elsősorban természet-közel állapothoz jellemeznek.

Természetkímélő megoldás: olyan, a fenntartható használat részét képező eljárás, módszer, gazdálkodási mód, technológia vagy más, a természettel kapcsolatos magatartás, amely olyan mértékben befolyásolja a természeti értékeket, területeket, biológiai sokféleséget, hogy természetes vagy természetközeli állapotuk fennmaradjon.

Természetközeli állapot: olyan élőhely, táj és életközösség, amelynek kialakulására az emberi tevékenység csekély mértékben hatott, a benne lejátszódó folyamatokat többségükben a természetes önszabályozás jellemzi.

Termőföld: az a földrészlet, amelyet a település területén az ingatlan nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, gyeperdő és erdőművelési ágban vagy halastóként tartanak nyilván.

Termőföldvédelem: a termőföld mennyiségének és minőségének védelme.

Területfejlesztés: az országra, valamint térségeire (régió, megye, kistérség) kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése. A szükséges tervszerű beavatkozási irányok kijelölése, a rövid-, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók, intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, és érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.

